

וטהר לבנו

חידושים וחיזוקים

בשלח - שירה

עלון פרשת "בשלח", "שבת שירה"

נתרם לטובת ולעילוי נשמת

רות בת רבקה ואליעזר, (זלמנוביץ-חביב(ליבליך)
נלב"ע ב-כ"ב טבת ה'תש"פ.

יהי רצון שתהיה מליצת טוב ויושר, בעד בני משפחתה ובעד כל ישראל.
תנוח בשלום על משכבה ויהי זכרה ברוך.
מיעקב בן שושנה וישראל חיים, למשפחת בן צבי, ומשפחת המנוחה

ד"ר צ'אצ'ק ט"פ ז"ל מנצח אהפוכה כי הספס מזיורי מאזר לי נאמא פזיזי זמאמא טזיזי
ואימנו המורה אימנו המחזק ט"פ ז"ל אהפוכה טוניה נל האזיורי ב
ביי ויעיני

< העלון מחולק חינם – בשמחה מיועד לקחת לבית ללא תשלום >

זכה נא והשתתף בהדפסת מהדורה חדשה של ספרי "וטהר לבנו"

שמרן שר התורה רבי חיים קנייבסקי זצ"ל העיד

הספר "מעורר מאוד"

ליראת שמים, למידות טובות, וללימוד תורה

ומרן שר התורה, בקבלתו הספרים שר כמה פעמים בהתלהבות:

"וטהר לבנו בתורתך ודבק לבנו במצוותיך ויחד לבנו לאהבה ולידיאה את שמך"
נוסח שלא נמצא בסידורי התפילה ובמקורות

וטהר לבנו - 6 כרכים לחיזוק וזיכוי הרבים (2/6 כרכים נתרמו)

לתרומה והנצחות, ולדמי קדימה כ 150 ₪ לס"ט, אנא פנו :

יוחנן ריינר 0527120333 106855@gmail.com

אני מאמין שכל שבוע שהדפסת הספר מתעכב זה משמים,

ובנתיים בס"ד נוספים חידושים לספרים, אבל תפילתי שכבר שאזכה להדפיסם ולחלקם בישראל.

בס"ד יש כבר 1940 עמודי חידושים ל5 הכרכים, חסר עוד 60 עמודים

בשביל שיחיה בכל סך 400 עמודים

כרך בראשית + מועדים נתרמו - יש כבר בו 380 עמודים ועם יהיה בו גם הגדה של פסח 580

וטהר לבנו – בשלח "שירה"

ולא נחם דרך ארץ פלישתים פן ינחם העם בראותם מלחמה ושבנו מצרימה

לקרב הקץ, וההמשך של הפסוק "כי קרוב הוא" הכוונה שהשבועה שנשבע אברהם לאבימלך שאמר "אם תשקור לי ולניני ולנכדי" ועדיין נכדו קיים. ולכן הפלישתים לא פחדו שילחמו בהם לכבוש את הארץ, אלא הם יחשבו שבגלל נקמה על בני אפרים מותר ליהודים להילחם בהם, לכן הפלישתים יקדימו להילחם, אבל באמת גם נקמה עדיין אי אפשר לנקום בהם, ולכן ה' לא קיבל תנחומים.

ויתכן שהחשש של בורא עולם שהיהודים שיצאו חמושים בכלי נשק יהיו כל כך להוטים לנקום את נקמת דם בני אפרים, וכשיראו אסור להם עדיין לנקום, מרוב תסכול והתמרמרות מהמלחמה שנמנעה מהם הם יחזרו למצרים, כי הם יראו בזה השפלה מחרידה.

וכמו שהבעל **מסילת ישרים** כותב: שהנקמה בוערת בעצמות, והנקמה מתוקה מדבש, כי רק היא מרגיעה ונותנת לנפש מנוחה ממכאובה, ולהתגבר על הצורך בנקמה קל רק למלאכי השרת, ולא לאנשים הגרים בבתי חומר אשר בעפר יסודם!!

וחשבת, שהלואי ונרגיש - שהיצר הרע הוא השונא הגדול ביותר שיש לנו, הוא פשוט יורד לחיים שלנו והורס לנו הכל!! את היראת שמים!! את המשפחה!! את הפרנסה!! את העתיד!! ומשפיל אותנו עד למטה ומוריד אותנו לשאול ולגיהינום.

והלואי ונשתמש במידת הנקמה שבוערת בעצמות, ונשנא אותו ואת כל פיתויו באמת בשנאת מוות עד כדי גועל, ונשנא אותו וננקום בו בכך שנתעלה ברוחניות ונחזק גם אחרים ביחד אתנו, והלואי שלא נירגע אלא האש של הנקמה ביצר תבער בנו, ויתן לנו כוחות כמעט מעל הטבע להתחזק מאוד מאוד בתורה וביראת שמים ובכוחות לחזק אחרים, ובנקמה הזו אני מאמין שהרבה מלאכים ישמחו לבוא ולהשתתף במסיבת נקמה זו, קדימה לנקמה הגדולה ובהצלחה אמן ואמן.

ויקח משה את עצמות יוסף עמו

במצוות לקיחת עצמות יוסף, כי במצווה זו יש יותר אחוזים לשם שמים ממצוות הביזה.

ואכן במצוות הביזה מצאנו **במפרשים** שמשה רבינו היה צריך לנתק אותם בכוח מביזת הים, וזה כפי האמור שיש מצוות שנעים לעשות כי מעורב בזה הנאה גשמית שיש שיקיימו אותה לא רק לשם שמים, ויש מצוות שקשה לעשותם כי אין לאדם שום טובת הנאה מזה רק מאה אחוז לשם שמים, ובפרט שיתכן שמשה רבינו אפילו הפסיד מהתעסקות בעצמות יוסף שהרי נטמא בטומאת מת.

על כן גם לנו תמיד יהיה הפלס בידינו, לדעת כמה לשם שמים יש בכל מצווה שאנחנו עושים, ולאיה מצווה נרוץ ונבחר ונעדיף לעשות אותו ראשון, ושכל מעשינו יהיו כמה שיותר לשם שמים באמת אמן ואמן.

המשך – חכם לב

זה?? ואם אכן גם הם זכאים בשלל נשאלת השאלה במה זכו הרי הם לא היו בשעבוד של פרעה??

לכן נראה לתרץ כדברי **הזוהר הקדוש** ששבט לוי גם היו בגזירת העינוי ככל השבטים, רק הם המירו זאת לעמל ויגיעה בלימוד התורה בהתמדה ובעומק הסוגיה, ולמרות שהם התמידו עוד קודם השעבוד של פרעה, בכל זאת בזמן השעבוד הם גם לא נשמו כביכול ולמדו עוד יותר בהתמדה עד כלות הכוחות,

ולכן לכאורה גם לשבט לוי מגיע שלל כי גם הם עונו, ואפילו שלא עונו על ידי המצרים הרי גם שאר השבטים שלא הועילו בעבודתם למצרים, כי הכל היה נהרס ולא מתקיים, רק עבודה לשם עינוי, וברור שהשלל לא שימש כפיצוי וככפרה על מעשי המצרים, ולכן היות וזה היה במקום העינוי של מצרים, לכן מגיע להם.

אמנם היות ולמצרים לא היה חיבור וקשר לשבט לוי ולכן היה **חסר כלפי הלוויים את חלק הציווי** "וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה", ואם כן יתכן שאכן **שבט לוי לא קיבלו משלל מצרים, ואולי** גם בגלל זה כל שבט לוי ממש לא חטאו בעגל, כי לא היה להם כסף וזהב בשפע שבורא עולם העיד שזה גרם לעם ישראל לחטוא בעגל שנאמר וכסף הרביתי להם וזהב

יש לתמוה מה הפחד של היהודים ממלחמה, הרי בורא עולם עשה להם ניסים גלויים, וממילא אין מקום לפחד??? **ובפרט** שראו בחוש שבורא עולם איתם כל רגע, שהרי היה להם את **עמוד הענן ועמוד האש** שזה הוכיח אהבת ה' להם.

והנה כתוב **במדרש** שחלק משבט אפרים היו שמהרו לצאת משעבוד מצרים 30 שנה לפני זמן הגאולה, כי הם טעו וספרו את הארבע מאות שנה מזמן ברית בין הבתרים במקום מלידת יצחק, והפלישתים הרגו אותם, ולכן כעת הפלישתים יחשבו שהיהודים באים לנקום על רצח בני אפרים, ויבואו להילחם עם בני ישראל למנוע את הנקמה.

אבל גם זה לא מובן, למה המדרש מסביר את המלחמה הצפויה עם הפלישתים בגלל נקמה, הרי ממילא ילחמו אתם בגלל שעם ישראל בא לכבוש את ארצם??

וכתוב עוד במדרש בפסוק "ולא נחם אלוקים" – שהקב"ה לא קיבל תנחומים על שהרגו פלישתים את בני אפרים, ובני אפרים מתו כי הם עברו על השבועה שהשביעם משה שלא

על פעולת משה זו, אמרו חז"ל "חכם לב יקח מצוות", ולמה דווקא על זו?? וכי חסר מצוות שמשה רבינו עשה בחייו, מה מיוחד במצווה זו??

אלא שכאן הייתה בפני משה אפשרות לקיים את מצוות הביזה, ככתוב "בקש נא מאת העם" - **שלא יאמר אותו זקן ועבדום וענו אתם קיים, ורכוש גדול לא קיים**, ואם כן היהודים בביזה קיימו מצוה.

אבל כשיש 2 מצוות לבחור, אזי נטיית הלב באיזה מצווה לבחור מלמדת על חכמת לב אמתית, ולכן משה בחר

על כן גם לנו תמיד יהיה הפלס בידינו, לדעת כמה לשם שמים יש בכל מצווה שאנחנו עושים, ולאיה מצווה נרוץ ונבחר ונעדיף לעשות אותו ראשון, ושכל מעשינו יהיו כמה שיותר לשם שמים באמת אמן ואמן.

יש לתמוה למה בעצם היה למשה רבינו זכות לקבל רכוש מהמצרים, הרי הוא וכל שבט לוי לא עונו, והרי מפורש שהרכוש זה תמורת העינוי?? **ואפילו** שגם משה נשא חן בעיני עבדי פרעה והמצרים שמחו לתת לו כסף וזהב אבל עדיין זה לא משווה אותו לעם ישראל שמגיע להם מכוח ההבטחה ומכוח מצוות ה' כפיצוי על העינוי?? **ואם** אצל משה אכן לא היה לו מצווה לנצל את מצרים אם כן ברור שיתעסק במצווה היחידה שעמדה מולו שהיא התעסקות בעצמות יוסף!!

וייתכן, שבוודאי למשה היה זכות ומצווה לקבל מהשלל והרכוש, שהרי הוא עבר את העינוי הגדול מכולם, שניתקו אותו מהבית מדרש של שבט לוי, וניתקו אותו מהעם שלו, ועשרות שנים הוא היה בגלות כי באו להרוג אותו על שדאג לשלום העם ולקדושת העם - שלא יהיו מצרים שיטמאו את עם ישראל בזנות כאותו מצרי שמשה טמנו בחול.

אבל עדיין אפשר לטעון, שמשה לא סבל עינוי ועבודת פרך, אלא ברח כמורד במלכות, ולכן עדיין לא מגיע לו רכוש כמו כל היהודים שעבדו למצרים עבודת פרך??

ובכלל יש לברר האם **שבט לוי בכלל הציווי לקחת משלל מצרים** ככל השבטים, שהרי התורה לא הוציאה אותם מהכלל בעניין

וטהר לבנו – בשלח "שירה"

עשו לבעל – גמרא ברכות לב', **מלבד משה רבינו** שלמרות שהוא לוי בכל זאת המצרים הכירו אותו ולכן גם הוא היה בנשיאות חן של המצרים כפי שכתבה התורה.

יכאן עמד משה בפני דילמה קשה, שמצד אחד רק הוא משבט לוי שהיה לו נשיאות חן מהמצרים, ואם הוא היה לוקח מהם כסף וזהב זה היה מייקר את לומדי התורה, שעם ישראל ידע ששבט לוי לומדי תורה עינו את עצמם בתורה כתחליף ראוי ומעודף מעינו מצרים, ואם לעינו מצרים מגיע שלל, כל שכן לעינו המועדף - עינו בעמל התורה בוודאי ועל אחת כמה וכמה שמגיע להם שכר ושלל.

יעוד קיבל אסמכתא לטענה זו, כי הנה גם הוא למרות שלא עונה בעבודת פרך בכל זאת הקב"ה נתן שימצא חן בעיני עבדי פרעה, ואם הוא לא ינצל זאת הרי שזה בל תשחית ממתנת הבורא שנתן לו נשיאות חן מיוחדת.

אבל משה **חכם לב יקח מצוות**, העדיף מצווה שאין לו בה טובת הנאה גשמית, בפרט שעצם זה שמשה משבט לוי נבחר לגואל למרות ששבט לוי לא היו בעינוי פרעה, זה כבר הוכיח שעינוי הלוויים בעמל התורה היה תחליף מושלם וראוי במקום העינוי של פרעה, והיות ומשה בעצמותו שנבחר כגואל כבר חיזק את לומדי התורה, לכן משה בחר בקבורת יוסף שהיא מצווה שכולה חסד של אמת.

ומחמת שיש כאן הכרעות דקות במשקל המצוות להחליט שמצוות קבורת יוסף עדיפה ממצוות השלל שיש בו גם בעקיפין עוד חיזוק לחשיבות לומדי התורה, **לזה** צריך להיות חכם לב גדול כמו משה, לדעת שמצווה שכולה לשם שמים עדיפה ממצווה חשובה מאוד מאוד אבל שיש בה אחוזי הנאה וטובת הנאה עצמית.

וחמושים עלו בני ישראל, ויקח משה את עצמות יוסף עמו

וייתכן כי לנחשון היה כוח למסור נפש בזכות שראה ארונו של יוסף ונזכר במסירות נפש של יוסף להיות קדוש במצרים ולא לחטוא בזנות למרות כל הפיתויים, וברגע שנחשון מסר נפש הוא עורר את זכות המסירות נפש של יוסף, ולכן הים ראה וברח מזכותו של יוסף שהתעוררה על ידי נחשון.

ולפי זה נראה להוסיף, שהתורה מפרטת שמשה לקח את עצמות יוסף כי יוסף **"השבע השביע** את בני ישראל" שיקחו את עצמותיו איתם, ולכאורה למה יש כפילות השבע השביע, שיהיה כתוב כי השביע? ולמה גם יוסף התבטא **"פקד יפקוד"**? למה שוב כפילות!!!

אלא יוסף גילה לנו שיש כאן **כוח שחוזר** על עצמו, כמו שהקדוש ברוך **פקד פוקד ויפקוד** אותנו מהצרות ומהגלות, כך **השבועה שנזכור את יוסף ושניקח אותו אתנו זה חיוב וכוח שחוזר שוב ושוב**, דהיינו: שכל יהודי חייב להשתמש בכוח המסירות נפש של יוסף, שוב ושוב ושוב, שהיומאן **יוסף וינוס יוסף החוצה** ילווה אותנו בכל מקום, תמיד נזכור מסירות נפש **"וימאווווןווןוון יוסף"**, עבירה!!! חס ושלוס!!! חלילה וחס!!! אין מצב!!! **"וינוס יוסף החוצה"**!!!

וחמושים עלו בני ישראל מארץ מצרים

ויקח אותם לארץ ישראל ושיהיו עם ה', וכבר כתבנו **בפרשת וארא** שכאשר אדם סובל מאוד בכאב עצום, דבר יחיד שהוא רוצה לשמוע זה מתי הכאב והסבל הנוראי יפסק, ובאמת פלא שמשה רבינו לא הבין זאת??? ובעצם בורא עולם ציווה אותו לדבר כך עם בני ישראל!!!!

אלא ייתכן שמשה רבינו בשליחות הקב"ה רצה להציל את **כל עם ישראל**, שבשיא הסבל והשעבוד לפרעה הם יסכימו ויקבלו עליהם בקלות את ההחלפה מעבדות פרך אכזרית לפרעה עד כדי קוצר רוח, ולהחליפו לעבודת ה' הקלה יותר מבחינה גופנית וגם מבחינה נפשית שיש להם סיפוק מעבודתם.

ואם היו עם ישראל מתעלים על סבלם ומקשיבים לדברי משה, **אזי** כל עם ישראל בשלימות היה יוצא ממצרים ולא רק חמישית או 2 אחוז מעם ישראל, כי היהודים לפני שטעמו טעם החופש - בשיא סבלם בנקל היו מחליפים שעבוד בשעבוד טוב, אבל לא שמעו למשה.

והדברים מבהילים, הנה פעם אחת לא הקשיבו לדברי משה רבינו, ולכן רוב מוחץ של עם ישראל מתו כרשעים!! זה מבהיל על הרעיון, וגם אנחנו אוי לנו אם נזלזל בדבר אחד שאולי בדיוק זה הדבר שישנה אותנו מרשע לצדיק!! ולכן חשוב תמיד ללמוד מוסר גם כשאתה במצב של נפילות בעבירות ונופל ונופל ושוב ונופל!! כי פתאום תמצא את המשפט והרעיון הנכון מהחיזוק והמוסר שיתן לך עוצמה ורצון והחלטה לחזור בתשובה ולהחזיק בה לאורך ימים ושנים ואמן.

"וישבו לפני בעל צפן ואמר פרעה נבוכים הם בארץ סגר עליהם המדבר"

בשמחה!! ובדרך הוא אומר לי: **אתה חיזקת אותי, שאלתי אותו מתי???** הוא חייד וסיפר לי שזה מלפני כשנתיים, והזכיר לי

צריך עיון למה דווקא בפרשה זו מוזכר שמשה לקח את עצמות יוסף עמו?? **וגם** למה דווקא בפרשה כתוב שעם ישראל יצאו חמושים בנשק, הרי בלקיחת השלל בפרשת בא כשיצאו ממצרים לכאורה שם היה צריך להיות פירוט עם מה עוד הם יצאו??

ונראה שביציאת מצרים נכתב על יציאה ברכוש ושלל ואילו בפרשתנו מדברים על נשק והגנה, ואכן עם ישראל לקח נשק וכלי מלחמה, ואילו משה רבינו לקח כהגנה את עצמות יוסף הצדיק, אמנם בשעת מבחן, לא עזר כלי המלחמה שלקחו היהודים מול חצי האויב שהרי לזה עזר עמוד הענן, ומול מרכבות פרעה לא עזרו כלי הנשק אלא גלי הים, וליצירת הנס הגדול של קריעת ים סוף עזר ארונו של יוסף!!! כמו שכתוב הים ראה וינוס מה ראה?? ארונו של יוסף ראה וינוס!!! **מדרש תנחומא**

ללמדנו, שהנשק האמתי זה המצוות והקדושה ולא הכלי מלחמה, אבל יש כאן יותר עומק, שהרי כתוב גם שבזכות מה שנחשון קפץ למים במסירות נפש עד כדי טביעה זה גרם שיקרע הים **סוטה ל"ז**, ואם כן מה בדיוק התפקיד של ארונו של יוסף???

כתב רש"י **"אחד מחמישה יהודים יצאו ממצרים כי רוב עם ישראל מתו במכת חושך"**, ובפרשת בא כתב שרשעים היו ולא רצו לצאת ממצרים ולהיות עבדי ה' לכן מתו.

וכמוכן רבים המקשים איך ייתכן שרוב עם ישראל למרות שראו את רוב המכות שהם נפלאות ה' והוכחה לשלטונו בעולם, ובכל זאת רובם לא רצו לקבל על עצמם עול מלכות שמים!!! **הייתכן???** וכי העדיפו עבודת פרך שהגיעה למצב שלא יכלו לשמוע למשה מקוצר רוח ומעבודה קשה?? וכי זה עדיף מתענוג לחיות בעמלה של תורה???

וחשבתי ללמד קצת לימוד זכות עליהם, שהיות והיה להם חופש מהעבודה לפרעה כמה חודשים, שהתחיל מראש השנה עד מכת חושך שהיה לפני פסח, לכן הם כבר טעמו טעם של חופש לכן הם פחדו לחזור לעבודה אפילו לעבודת ה' יתברך, פשוט הם רצו מנוחה ושקט ושחרור בלי שום עול אחרי כל מה שהם סבלו.

ולפי זה מובן מדוע משה רבינו בא בשיא קושי העבודה ואומר לעם ישראל שבורא עולם יוציא אותם ממצרים

סיפור אמתי, יום שישי עצר לי רכב באשדוד, ואברך יקר הרב שכטר שליט"א שואל אותי אם רצוני בטרמפ?? **עניתי** לו כן

וטהר לבנו – בשלח "שירה"

מצרים, ולמה?? בכדי שפרעה יטעה ויחשוב שבורא עולם לא יכול להוציא אותם ממצרים בגלל הכישוף הגדול של פי החירות.

והיהודים לא ידעו את כל מערך שיקולי ה', ובכל זאת הקשיבו בקול משה וחזרו אחורנית, שהרי אם ידעו שהכל הטעייה הם לא היו פוחדים מפרעה, **ולהגיד** שבחן של ישראל שלא שאלו שאלות אלא הלכו בתמימות אחרי משה בדבר האלוקים, **ולכן** ה' משבח אותם **"ויעשו כן"**, אמנם פרעה ראה רק חלק מהתמונה נפל בפח שהיהודים תקועים בגלל הכישוף, ולכן הסיק מסקנות מוטעות, כי לא היה לו את התמונה השלימה.

וזה מזכיר לי **סיפור נוסף**, פעם עליתי לבקר הורה של תלמידי, וכשהתקרבתי לקומה של תלמידי, דלת ביתו הייתה פתוחה לרווחה, ואני רואה את ידו הגדולה והרחבה של אביו מפליקה סטירה אימתנית על לחיו של בנו, ומעיפה אותו מקצה הסלון לקצה השני, אני רציתי לברוח מהשטח, **פחדתי**, אבל אז אני שומע את האבא יוצא למדרגות וקורא לי, אני היסטתי ונכנסתי כשידי צמודות לראשי כמוכנות להגנתי, אך האב התפוצץ בצחוק, ואמר לי: נראה לך שאתה יודע מה באמת קרה, שאני אבא אלים ומסוכן, שחייבים לערב משטרה שירותי רווחה וכו'.

אבל האמת היא **בדיוק הפוך ממה שראית**, בני קרא ולמד בעניין חשמל, **ולכן** הכניס ברזל לתוך השקע לניסוי כל שהוא, וברגע האחרון העפתי אותו שלא יתחשמל למות, אז אני לא **אבא אלים** אני **אבא מציל חיים**, ואכן זה התברר כאמת.

ולמדתי לקח חד בחיים, חצי תמונה יכולה להיות עם משמעות הפוכה לחלוטין מהתמונה השלימה, ולכן כשאנחנו לא מבינים למה כשאנחנו מתחזקים פתאום קשה לנו יותר?? או כל מיני שאלות בחיים, למה?? לא להיבהל, זה רק חצי תמונה!! אם היינו רואים תמונה שלימה היינו רוקדים ברחובות, כי בורא עולם אוהב אותנו ואנחנו עמו וצאן מרעיתו, אז נסמוך עליו בעיניים עצומות, כמו עם ישראל שחזרו אחורנית כבקשת משה בלי לערער.

חג שביעי של פסח היה מוכן ומזומן מתחילה – בזכות עם ישראל - המשך

התרחקו ממצרים ואילו **ביום השלישי** ה' **ציווה עליהם לחזור** באלכסון לכיוון מצרים כטועים בדרך ובוזה גרמו לפרעה לטעות ולחשוב שעם ישראל טועים בדרכם ולכן ירדוף אחריהם,

ואכן בזה הייתה העבודה והקורבנות שעם ישראל הקריב לבורא עולם, כי עם ישראל שמעו בקול ה' ולא שאלו ולא התלוננו למה להם לחזור לכיוון מצרים, אלא **"ויעשו כן"**, ושבירת המידות הרעות **זה קורבן** וכמחנה וזה עושה נחת רוח לבורא עולם מאוד מאוד!!! ובעצם זה **הקורבן הראשון שעם ישראל הקריב לבורא עולם!!** את היצר הרע!!! כי את המידות הרעות הם שחטו לה!!! ובזכות זה עם ישראל קיבלו את חג שביעי של פסח.

וגם אנחנו נשחוט את יצרנו הרע ונקריבו לבורא עולם, ובעזרת ה' נזכה לומר "זה קלי ואנווהו אלוקי אבי וארוממנהו".

ואמר פרעה לבני ישראל נבוכים הם סגר אליהם המדבר

וגם עבורם נקרע הים אישית ככתוב במדרש, כי בגלל רשעותם עם ישראל התחזק באמונת חכמים, וגם קרו עוד ניסים מיוחדים להוכיח על טעותם כגון התולעים שהיו במן שנשאר רק בימי חול ולא בשבת, וכן בפתיחת פה האדמה שבלעה אותם, **ובפרשת שמות** כתבתי הסבר נוסף על כך שהם נשארו בכדי להוכיח למשה שאמר **אכן נודע הדבר** - שיש בעם ישראל מחלוקת ולשון הרע ולכן הם סובלים בגלות מצרים, שמשה טעה וזה לא עם ישראל שנגוע במחלוקת ולשון הרע אלא רק 2 אנשים שכל הזמן הוכיחו למשה שהם מחפשים רע, ולכן השאירם הקב"ה במיוחד!! לחדד שעם ישראל שונה לחלוטין מהשניים הללו!!! אבל את עונשם כאמור קיבלו בסופו של דבר.

ללמדנו שלפעמים רשעים מצליחים ואנחנו משתוממים למה?? ועוד רואים שקורים להם ניסים ונפלאות ואתה משתומם הייתכן?? כן, זה במטרה עמוקה וזה חלק מתהליך של בורא עולם, רק אתה אל תתבלבל ותלך בדרך הישר ואל תתפתה מדרך רשעים המצליחה, כי זה חלק מהניסיון, ולפי הצער כך השכר!!

המבלי אין קברים במצרים לקחתנו למות במדבר

יש לתמוה למה משה שידע את האמת לא הרגיע את היהודים, הרי יכל לספר להם שהכל זה רק תוכנית מכוונת מבורא עולם שיחזרו מהמדבר לים סוף רק בכדי להטעות

נשכחות, שלפני שנתיים הוא לקח אותי טרמפ ברכבו, והוא עזר ליד בית כנסת, ואני אומר לו סליחה!! אני צריך לרחוב רשב"י, והוא בתמיהה עונה לי, כן, אבל אני צריך פה!!!

ואני אומר לו שוב, סליחה!!! אבל אני צריך ברחוב רשב"י, כי אשתי כבר מחכה לי שם!! הוא התחיל לכוּס ממש, ואמר לי תגיד לי אתה לא מבין?? **אני צריך פה!!** וכמעט זרק אותי מרכבו על גודל חוצפתי כי רבה היא, והוא חושב לעצמו: אני עושה לו טובה **"ואיך יש לו דרישות"!!!**

ואז לפתע הטלפון שלי צלצל, והתברר שהמתווך שהיה אמור לקחת אותי לרשב"י הגיע דקה אחרי שעליתי על הטרמפ, ואני הייתי בטוח שזה המתווך, **כמובן** שנינו התגלגלנו מצחוק, על הטעות המשעשעת.

ומטעויות לומדים, ואכן זה לימד אותנו לקח לחיים, עד כמה צריך ללמד זכות, והוא העביר את הסיפור לאחרים, **ולאחר שנתיים** הוא פגש אותי להגיד תודה, על המוסר השכל שיצא בטעות מבנינו,

ובעצם ככה זה קורה כשלאדם אין את כל התמונה ויש לו רק חצי התמונה, לכן יש אי הבנות ומסקנות הפוכות מהמציאות האמתית.

ובכלי זה השתמש בורא עולם כנגד פרעה, שהרי הקדוש ברוך הוא אמר למשה רבינו לחזור מקצה המדבר חזרה לכיוון

ולמדתי לקח חד בחיים, חצי תמונה יכולה להיות עם משמעות הפוכה לחלוטין מהתמונה השלימה, ולכן כשאנחנו לא מבינים למה כשאנחנו מתחזקים פתאום קשה לנו יותר?? או כל מיני שאלות בחיים, למה?? לא להיבהל, זה רק חצי תמונה!! אם היינו רואים תמונה שלימה היינו רוקדים ברחובות, כי בורא עולם אוהב אותנו ואנחנו עמו וצאן מרעיתו, אז נסמוך עליו בעיניים עצומות, כמו עם ישראל שחזרו אחורנית כבקשת משה בלי לערער.

כבר מתחילה אמר ה' למשה שלעם ישראל יגיד שהם נגאלים לגמרי ממצרים בכדי להגיע לארץ ישראל שמות ג' ה', ואילו לפרעה נאמר שרק דרך 3 ימים נלך ונזבחה שם ג' יח'. **ובורא** עולם מבשר שפרעה יסרב להוציאם אפילו ל3 ימים, אבל בסוף הוא יגרשם ברכוש גדול, ולפי חשבון של רש"י בפרשת בשלח זה גרם לפרעה לטעות ולרדוף כך שיצא בדיוק שנס קריעת ים סוף יצא בשביעי של פסח.

ובכל זאת בורא עולם אמר שעם ישראל יקריבו לו קורבנות ביום השלישי ולכאורה זה לא התקיים, שהרי לקח לעם ישראל להגיע להר סיני משך חודש וחצי ימים?? ונראה לתרץ שדברי בורא עולם התקיימו בשלימות, שהרי ביום הראשון והשני ליציאתם ממצרים עם ישראל

וגם אנחנו נשחוט את יצרנו הרע ונקריבו לבורא עולם, ובעזרת ה' נזכה לומר "זה קלי ואנווהו אלוקי אבי וארוממנהו".

המדדש אגדה אומר שפרעה אמר **לדתן ואבירים שנשאר במצרים** ואותם לקח פרעה עמו לרדוף אחר בני ישראל, ולפי הנראה הם היו משתפי פעולה עם האויב, ולכן פרעה התייעץ איתם ואולי הם אפילו נתנו דרבון ועידוד לעשות את המרדף, וזה מדהים שההיסטוריה חוזרת על עצמה שיש יהודים משתפי פעולה ומעודדים את האויב, ופלא שבכל זאת הם ניצלו במכת חושך!!

וכל כך למה?? **והנה** בעצם ברגע שהם עודדו את פרעה לרדוף אחרי בני ישראל ואפילו באו אתו לרדוף זה בעצם גרם שיהיה קריעת ים סוף, **ואולי** בגלל זה הקב"ה הצילם ממכת חושך בכדי שהם יקרבו את נס קריעת ים סוף.

ללמדנו שלפעמים רשעים מצליחים ואנחנו משתוממים למה?? ועוד רואים שקורים להם ניסים ונפלאות ואתה משתומם הייתכן?? כן, זה במטרה עמוקה וזה חלק מתהליך של בורא עולם, רק אתה אל תתבלבל ותלך בדרך הישר ואל תתפתה מדרך רשעים המצליחה, כי זה חלק מהניסיון, ולפי הצער כך השכר!!

עם ישראל היו לחוצים ומפוזרים שמצד אחד המצרים רודפים אחריהם ומצד שני הם חסומים בים סוף, ולכן התלוננו מתוך פחד ככתוב בפסוק.

וטהר לבנו – בשלח "שירה"

חרטה אמיתית מאהבת כלולותיך, ומאהבתם לה', אלא זה דיבורי שטויות והבלים שהגיעו מתוך לחץ וחרדה עמוקה.

וה' עונה למשה "מה תצעק אלי, דבר אל בני ישראל ויסעו", שלא מספיק תפילה - צריכים פעולת חיזוק!! **שברגע** שעם ישראל ישמעו בקולך ויכנסו לים למרות שיחשבו שהם ימותו בים כעונש על חטאם, רק זה יתקן.

שהרי הם ראו שתוך כדי מכה חושך, חוץ ממה שה' העניש את הגויים הוא גם הרג את רוב רובו של עם ישראל, ולכן גם עכשיו שחזרו בהם מאהבתם לה' וחזרו להיות רשעים מגיע למות כמו הרשעים במכת חושך, ואם הם לא חזרו בתשובה הם לא היו מעיזים להיכנס לים - להרוג את עצמם בידיים בטביעה שהיא מיתה אכזרית ויותר מחרב המצרים, ואפילו אחרי שהים נקרע בנס גם היה להם לפחד שתוך כדי נס ה' יטביעם כפי שהרג את הרשעים במכת חושך למרות כל הניסים שנעשו להם במכות הקודמות.

ואם בכל אופן כל עם ישראל נכנסו לים סוף, סימן שהם חזרו בתשובה על דברי השטות שאמרו בזמן הלחץ, וסמכו על דברי משה **שהשם ילחם לכם**, והתחזקו באמונה ובביטחון, ועד כדי כך הם חזרו בתשובה שהם לא חששו להיכנס לים אפילו אם בסוף הם ימותו בטביעה כעונש.

לכן מורי ורבותי, זכרו גם בעת לחץ וחרדה או בזמן ניסיון קשה ומר, לא לשבור את הכלים לגמרי חלילה, כי קשה אחר כך לתקן זאת, וגם לבני ישראל שחזרו מיד בתשובה על זה ומסרו עצמם למות בטביעה אכזרית, בכל זאת הזכירה להם התורה אחר כך עוון זה, אבל גם אם נפלת מחמת הקושי לא להתייאש אפשר לתקן, בורא עולם יודע את צרת נפשך ולעולם אל ייאוש, תמיד הדלת פתוחה, ותמיד ידו פשוטה לקבל שבים.

לפני בעל צפן נכחו תחנו על הים

ואכן כתוב במשנה אבות א' א' "הווי מתונים בדין" ופירש הרע"ב שאם בא דין לפניך פעם פעמים ויותר, לא תאמר דין זה כבר בא לפני מספר פעמים, אלא הווי מתונים כלומר ממתנינים קודם שתפסקו הדין. **וחשבתי** להרחיב את ההסבר, שאפילו אם אדם זה בדיוק נידון בבית דין הזה 100 פעמים בדיוק על אותו מקרה, למרות שבית יודעים בוודאות שיש לו חזקה לרעה, בכל זאת עליהם לבדוק יסודי כל מקרה כאילו זאת הפעם הראשונה.

כי אם חלילה בדיוק הפעם למרות ה 100 שלא צדק, דווקא פעם זו תהיה הפעם היחידה שהוא צדק ובגלל שלא בדקו טוב **חייבו** אותו בטעות, זה יגרום שהוא שיגיד שכל ה 100 פעמים שחייבו אותו גם זה טעות ושקר, כי שונאים אותו וסתם מחייבו אותו.

ככה זה היה גם אצל מצרים, דבר אחד מתוך 1000 רשעויות שעשו ליהודים מצאו דבר אחד שלא נראה להם כיושר אצל היהודים, למרות שעל פי הדין היה מגיע ליהודים הרבה יותר כסף - פיזיוניים על עבודת הפרך, **בכל** זאת היות והם מצאו שבדרך אל הכסף היהודים כאילו שיקרו, לכן המצרים הרימו ראש והחליטו בכוח הצדק והעבודה זרה בעל צפון שכביכול הוכיח את צדקתם לתפוס את היהודים ולהרגם ולהחזיר למצרים חזרה את כספם.

ועד היום אנחנו רואים עד כמה המושחתים הגדולים ביותר נאחזים בנקודת צדק שלהם מול נקודת אי צדק כביכול של הצדיקים, ומכוח נקודה מזערית זו כביכול הם נלחמים ומגדפים ומתעבים את הצדיקים, והם מצדיקים את דרכם הרעה.

ועליו פירש איוב (איוב יב) משגיא לגוים ויאבדם- המשך

וייתכן שאכן גם צדיק כה גדול פחד להתחייב לקיים את כל התורה כיהודי, וממילא זה מלמד על עם ישראל לימוד זכות שאין כדוגמתו להבין את רוב עם ישראל שלא רצו להתחייב להיות עבדי ה' במדבר, כי ראו איך איוב לא רצה להתחבר לשבט לוי ולעם ישראל.

ומצד שני זה מראה את מעלת הצדיקים אוהבי ה' דור יוצאי מצרים שלמרות שראו את איוב במצרים שהוא ירא שמים וצדיק גמור שלא רצה להתחייב, בכל זאת הם לא הסתפקו לחיות כמוהו אלא רצו ללכת אחרי בורא עולם במדבר ולהתחייב לקיים את כל התורה!!!! ולא למדו ממנו לחשוש מלהתחייב לחיות כיהודי.

את המצרים??? למה במקום זה אמר להם בלי לפרט - "השם ילחם לכם"??? ועוד קשה למה כתוב "ויצעק משה אל השם", מילא הם מפוחדים אבל משה שידע את האמת, למה צעק???

והנה במשפט "המבלי אין קברים במצרים", הייתה הנפילה הגדולה של ישראל, כי אמרו שעדיף היה לנו למות עם היהודים שמתו במכת חושך, מאשר למות במדבר, כי בעצם הם העדיפו למות כרשעים, והתחרטו מהתלהבות שהייתה להם בבורא עולם ומהחוסר נעורייך לכתך אחרי, ורצו למות יחד עם הרשעים שלא רצו לעבוד את בורא עולם, ועל זה אומר רש"י "אשר המרו על סוף", ועל זה רימו משה בתוכחתו בחומש דברים "מול סוף".

והיות והם חטאו שהתחרטו מלכך אחרי במדבר והעדיפו למות כרשעים, לכן משה רבינו לא הרגיע אותם ולא סיפר את האמת על התוכנית, אלא סתם דבריו ואמר אתם חייבים לתקן ולהתחזק באמונה - "השם ילחם לכם".

ולכן "ויצעק משה", שהיה עליו היה להתאמץ בתפילה מחמת החטא שחטאו, והתחנן לה' שלא יכעס עליהם ויהרגם על שחזרו בהם מהציאה, ועל שהעדיפו למות כרשעים, כי אין זנים את האדם בשעת צערו, ואין זה

לכן מורי ורבותי, זכרו גם בעת לחץ וחרדה או בזמן ניסיון קשה ומר, לא לשבור את הכלים לגמרי חלילה, כי קשה אחר כך לתקן זאת, וגם לבני ישראל שחזרו מיד בתשובה על זה ומסרו עצמם למות בטביעה אכזרית, בכל זאת הזכירה להם התורה אחר כך עוון זה, אבל גם אם נפלת מחמת הקושי לא להתייאש אפשר לתקן, בורא עולם יודע את צרת נפשך ולעולם אל ייאוש, תמיד הדלת פתוחה, ותמיד ידו פשוטה לקבל שבים.

כתב רש"י (מהמכילתא) שהע"ז בעל צפון נשאר מכל אלהי מצרים כדי להטעות את מצרים שיאמרו שהוא חזק ובכוחו לעצור את עם ישראל, ועליו פירש איוב (איוב י"ב) "משגיא לגוים ויאבדם".

וראיתי בכלי יקר שדווקא עבודה זרה זו נשארה, כי צפון זה צד של הכסף ככתוב "מצפון זהב יאתה" וכן בגמרא ב"ב כ"ה "הרוצה שיעשיר - יצפין", ופרעה חשב שהיות והמצרים השאילו ליהודים כסף וזהב ושמלות על דעת שיחזרו לאחר 3 ימים במדבר, והיהודים לא חזרו וגם לא היה בדעתם להחזיר את הכסף, לכן טעו המצרים שעבודה זרה האחראית לכסף עצרה את יהודים שהם רעים וגנבים וכשיש אי צדק אז גם עבודת זרה יותר חזקה מה'.

וזה מזכיר לי שיש תלמיד או אפילו פושע שעשה הרבה עבירות, אם למרות ש 100 פעמים צעקו עליו בצדק על עבירה שעשה, מספיק שפעם אחת יצעקו בטעות על דבר שהוא באמת לא עשה, הוא ירים את הראש ויצעק שהכל שקר והוא צדיק ורק מחפשים אותו מתוך שנאה ורשעות, ובכך הוא הופך קערה על פיה, מנאשם הוא הפך למאשים.

ועד היום אנחנו רואים עד כמה המושחתים הגדולים ביותר נאחזים בנקודת צדק שלהם מול נקודת אי צדק כביכול של הצדיקים, ומכוח נקודה מזערית זו כביכול הם נלחמים ומגדפים ומתעבים את הצדיקים, והם מצדיקים את דרכם הרעה.

איוב חי במצרים לפחות 80 שנה, דווקא בתקופה שעם ישראל שישב במצרים, והוא היה אחד מהיועצים של פרעה, ועליו כתוב במכת ברד "הירא את דבר השם", והנה הוא גם מסכם את מה שקרה לפרעה ולמצרים מקריעת ים סוף, ובהבנה ברורה הוא רואה את כל התמונה ומסביר את האמת, שהקב"ה מטעה את פרעה בכל מיני דרכים עד שמאבד אותם, **ופלא למה הוא לא התחבר לעם ישראל???**

למה אדם שכתוב עליו בגמרא ב"ב ט"ו שהקב"ה והשטן התווכחו מי האיש הצדיק שאין כמוהו בצדקות בכל העולם האם איוב או אברהם אבינו, ובכל זאת הוא שהיה כל כך קרוב להתעלות עם שבט לוי שהתמידו בארץ גושן, וגם יכל להצטרף עם הערב רב לעם ישראל ובכל זאת זה לא קרה, למה???

וטהר לבנו – בשלח "שירה"

ולפי זה מובן למה יש שיטה בגמרא ב"ב ט"ו שאיוב לא היה ולא נברא אלא משל היה, כי דעה זו לא הסכימה שייטכן שאדם יקרא צדיק גמור אם זמין לו ובידו להגיע ליותר קדושה ולהצטרף ללימוד תורה עם שבט לוי כל שנות גלות מצרים ולא עשה זאת!!!

והנה כשמשלה שלח את המרגלים הוא ביקש מהם לבדוק "היש בה עץ" ומפרש רש"י הכוונה לאיוב הצדיק שמגן כעץ, ומעניין שהוא פתאום נמצא בארץ ישראל, וייתכן שהוא לא רצה להיות 40 שנה במדבר והעדיף לחכות ולהצטרף לעם ישראל בארץ ישראל כאשר הם הגיעו למנוח ולנחלה, אבל הוא מת לפני שבאו, כי לעבוד את ה' צריכים גם כשלא נוח, גם כשמאוד קשה!!!

כי יש דעות בגמרא שלא יתכן דבר שכזה!!! שלדעתם לא ייתכן שאדם יקרא צדיק גמור בלי תורה כשיש לו אפשרות להתחבר לתורה!! ואין דבר כזה אדם צדיק גמור שיכול להצטרף לקבוצה שמתעלת יותר והוא יושב מהצד!! ואין דבר כזה שיחשב כצדיק גמור כשרואה אנשים מתחייבים לקיים מצוות והא לא רוצה להתחייב!!!

ואני מחזק לב מצרים, ויבאו אחריהם, ואכבדה בפרעה ובכל חילו ברכבו ובפרשיו

וכך זה גם בפרנסה, שכתוב בחומש דברים, "אל תאמר כי בכוחי ובעוצם ידי עשיתי לי את החיל (עושר) הזה, כי השם אלוקיך הוא הנותן לך כוח לעשות חיל", והתרגום אונקלוס שינה מהרגלו, וכתב ה' נתן לך עצה לקנות נכסים, ואכן זה הכוח שה' נותן לאדם בפרנסה, דהיינו ההחלטה לקנות או למכור זה לא שאתה מחליט, אלא ה' בכוחו נותן לך את ההחלטה, וזה בדיוק כמו בקריעת ים סוף, שהקב"ה השתלט על ההחלטה האנושית.

וגם בשידוכים זה אותו דבר, כפי המדרש ויקרא רבה ח', א' מספרת ששאלה גבירה רומאית את רבי יוסי בן חלפתא: מה עושה בורא עולם לאחר בריאת העולם??? **ענה** לה התנא, הקב"ה מזווג זיווגים, **צחקה** עליו אותה גבירה, ואמרה לו לזה לא צריך את בורא עולם אני יכולה לעשות זאת לבד, ולקחה 1000 עבדים ושידכה אותם ל1000 שפחות שלה, וכמוכן היא למען הניצחון בתחרות שיתפה מערכת שלימה של יועצים ופסיכולוגים שהבינו מי מתאים למי, וככה חגגה את חתונת האלף!!!

אבל באמצע הלילה נשמעה צעקה גדולה ברומי כי לא נשאר רהיט שלם, כי המריבות בין בני הזוגות הטריים גרמו לרהיטים לזוז ולהתפרק, והזוגות הטריים הפכו לחבורות טריות, וכמוכן כל השידוכים שעשתה קרסו בלילה אחד, ואפילו זוג אחד מכל ה1000 לא נשאר כזוג.

ונבעצם מה שרצה רבי יוסי בן חלפתא לחדד לה, שגם בשידוכים בורא עולם מתערב בהחלטה, כי דווקא מה שהיה נראה שאין סיכוי שישכימו דווקא זה הצליח, עד כדי כך שאנשים אומרים שזה פשוט מדהים ומי היה מאמין!!!

ואכן ככה זה בשידוכים!! כי בורא עולם מתערב בהחלטות של הבחור והבחורה להחליט, כן, אנחנו מתאימים!! **ולכן** גם זה קשה כמו קריעת ים סוף.

ולכן, כל מי שמתחזק, וקשה לו בפרנסה או בשידוכים, שיבין זה לא אני - זה הוא, בורא עולם הוא מתערב בהחלטות שלך לפי מערך השיקולים שלו כלפיך, אבל רק הוא הכתובת, לכן בכה לפניו ותתחנן לו כעני המתחנן בדלת, רק הוא הכתובת, אין עוד מלבדו, ובעזרת ה' תראה ישועות גדולות אמן ואמן.

ושמחתי מאוד שראיתי כתוב בספרו של רב חשוב מאוד מבגליה "עזרי מעם ה'", שמורי ורבי הגאון ר' ברוך רוזנברג זצ"ל ראש ישיבת סלבודקא (ששמע את חידושי בעניין זה לפני כ20 שנה ומאוד נהנה מזה), היה רגיל לומר ולחזק אנשים, בפרט לאנשים שלא הצליחו בפרנסה, ולא ראו את עצמם מסוגלים למצוא דרך לצאת ממעגל העוני והחובות, שלא יתייאשו חלילה, אלא עליהם להתחזק ולזכור שהקב"ה הוא החונן דעת ועצה, ובבוא העת יכולים לזכות להתעוררות מן השמים של עצה נכונה והחלטה עסקית נכונה שתפתח להם את דרך ההצלחה.

כל הלילה רוח חזקה חזקה ונקרע הים והיה יבשה לעם ישראל

אבל זה היה טעות מיסודה, כי היה על פרעה לחשוב שאם הכל טבעי מה אם כן תופעת העמוד ענן והאש?? ולמה ליהודים אדמה יבשה ולמצרים טיט?? **אבל** פרעה נאחז בדמיון שהכל טבעי, וגם היה זה ככה שכל הרוצה יבוא ויטעה ויטען הכל טבעי!!!

למה הנס של קריעת ים סוף נוצר באופן כזה שנראה ממש כטבעי – שכל הלילה נשבה רוח חזקה עד שנקרע הים?? **ונראה**, שכל זה היה בכדי שפרעה יחשוב שהכל היה מדרכי הטבע ולכן יכנס לים.

ויסר את אפן מרכבותיו וינהגו בכבדות, ויאמר מצרים השם נלחם להם במצרים

שכנגד "ויכבד לבו הוא ועבדיו" הם קיבלו "וינהגו בכבדות", ולכאורה עדיין יש מקום לעיין בקשר בין החבטות והנסיעה

וינהגו בכבדות, כי המרכבות שלהם נהרסו, והמצרים קיבלו מכות וזעזועים וחבטות, ומפרש רש"י שזה מדה כנגד מידה,

וטהר לבנו – בשלח "שירה"

עולם את ההזדמנות, ומיד אמר למשה עכשיו, "נטה את ירך על הים וישבו המים על מצרים על רכבו ועל פרשיו", שימותו כשהם רשעים בלי תשובה.

והאמת היא שלא רק בגויים עסקין, שהרי רוב רובו של העם היהודי מת במכת חושך כי גם הם הכירו בשלב א' שיש בורא לעולם ובכל זאת גם הם הכבידו את ליבם ולא רצו לחזור בתשובה ולהיות עבדי ה', ולכן הם מתו רח"ל.

וייתכן שכל המהלך של 2 השלבים שבורא עולם עשה עם המצרים, זה היה בשביל עם ישראל, כי אם המצרים היו מתקדמים ב 2 השלבים כל שכן עם ישראל היו מתקדמים באמונה והיו חוזרים בתשובה, אבל היות והמצרים לא חזרו בתשובה לכן רוב עם ישראל לא התקדם לחזרה בתשובה ומתו כרשעים במכת חושך.

ולכן אנחנו עם ישראל, אם אנחנו מקבלים איתותים ורואים שיש "אני השם", חלילה לנו להכביד את ליבנו, ולא להיכנס לשלב ב', כי האומר אחטא ואשוב אין מספקים בידו לחזור בתשובה, ומדבר על אדם שבאמת רוצה לשוב בתשובה כי מכיר באמת ובבורא עולם, אבל דוחה את שלב ב' של החזרה בתשובה, ולכן הוא נענש ומת בלי תשובה רחמנא ליצלן.

לכן נזכור!! שוב יום אחד לפני מותך, וכי אתה יודע מתי תמות??? אז מהיום נתחיל להיות נקי, נשוב מעכשיו, ובהצלחה.

וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים

ונראה לתרץ, על פי המדרש מדרש שכל טוב (בובר) שמות י"ד "ואמר פרעה לבני ישראל" הכוונה לדתן ולאבירם שנשארו במצרים, ובאו עם פרעה לרדוף אחרי בני ישראל ואח"כ כשראו את הים נבקע לבני ישראל מיד תהו בלבם והצטרפו עם בני ישראל.

ויש בספר באר מים חיים וכן בשם המהרי"ל דיסקין **בפרשה**, שבעת **קריעת** ים סוף לא היו שם דתן ואבירם, כי הם היו מאלה שאמרו "נשובה מצרימה", ואחרי ששמעו כי הים נקרע לכלל ישראל, אז חזרו ונקרע הים שוב פעם שנית במיוחד עבורם. **ועם** ישראל ראו בזה פלא, שאיך ייתכן שדתן ואבירם שהתורה כינתה אותם רשעים כשמשה אמר להם "רשע למה תכה רעד", וגם הם הלשינו על משה עד כדי שנמסר משה להריגה בחרב פרעה, ולא רק שלא מתו כרוב עם ישראל במכת חושך, אלא הים גם נקרע מיוחד עבורם???

וייתכן, שבורא עולם רצה שדתן ואבירם יהיו אתגר קשה למשה רבינו וניסיון לעם ישראל להיצמד להנהגת משה רבינו ולא למרוד בו כדתן ואבירם, ולכן בורא עולם לא הרג אותם במכת חושך, ולכן הים נקרע במיוחד עבורם.

ולכן עם ישראל חשב אולי גם בורא עולם יציל את חיל פרעה בכדי שיפחיד את עם ישראל וכך עם ישראל יצטרך כל הזמן להתחזק ביראת שמים, בכדי לנצח את חיל פרעה הרודף אחריהם.

וכך גם מדויק בלשונו של רש"י "שעם ישראל ראה את מצרים מת על שפת הים - שלא יאמרו ישראל" ולא כתוב שלא יפחדו ישראל, וגם "וירדפו אחרינו" ולא כתוב ויהרגו אותנו, כי הם לא פחדו ממוות מהמצרים, אלא שחשבו שהי' יציל אותם בכדי להפחיד את עם ישראל שכך עם ישראל יתחזקו תמיד ביראת שמים, אבל האמת שהי' חפץ ביראה פנימית ולא חיצונית.

ללמדנו, שיראת שמים אמיתית צריכה להיות פנימית בלב פנימה, ולא רק מתוך פחד מגורם חיצוני, יראה טהורה שאני לא מסוגל לצער את אבא שבשמים, ובעזרת השם נתעלה ביראת שמים אמיתית אמן ואמן.

ויאמינו בה' ובמשה עבדו

משקר וכל דבריו אמת, כך עם ישראל האמין שכל דברי משה הם אמת מוחלטת, מציווי ה', וקצת תמוה, מה ראו

המקרטעת, ל"ויכבד לב פרעה"?? **ובהמשך** הפסוק מבאר האבן עזרא, שמה שאמרו "כי ה' נלחם להם במצרים", זה היה כהבטחת הבורא "וידעו מצרים כי אני השם" והיה זה רגע לפני מותם, וגם בזה לא זכיתי להבין מה המטרה, הרי אם הכירו בכוח השם רגע לפני מותם אז הם חזרו בתשובה, אז למה העונש, או שזה לא נחשב לחזרה בתשובה, אז בשביל מה צריך שיכירו את כוח השם לפני מותם?? שהרי הם כבר אמרו במכה השלישית אצבע אלוקים היא, וגם בדקו וראו שהפלה השם בין מקנה ישראל למצרים, וגם אמרו ה' הצדיק וכו'??

אלא נראה, שבורא עולם נתן למצרים את עשרת המכות, זה לא היה בכדי לנקום בהם, אלא שיהיה להם זעזוע בחיים ויכירו בכוחו של ה', ויגיעו לשלב ב' שהוא חזרה בתשובה וקבלת עול מלכות שמים, אבל למרות שהם הגיעו לשלב א' שהזעזועים גרמו להם להכיר בכוח השם, בכל זאת הם הכבידו את ליבם ולא רצו להיכנס לדרגה השנייה, כי לא רצו לחזור בתשובה.

ולכן מידה כנגד מידה, מיד כשהגיעו לפני מותם לזעזועים במרכבה וראו שערי מוות, והגיעו שוב לשלב א' שהכירו בכוח השם, אבל כמו שאז הם הכבידו ליבם ולא באו לשלב ב' של תשובה, **לכן מידה כנגד מידה**, ברגע האמת שבאמת כשכבר גם הם רצו להיכנס לשלב ב' של תשובה, לא נתן להם ריבונו של

כתב רש"י שהים פלט את גופות המצרים לשפת הים, כדי שלא יאמרו ישראל כמו שאנחנו עולים מצד זה כך המצרים עולים מצד אחר רחוק מאתנו, וירדפו אחרינו.

ויש כאן תמיהה גדולה, שהרי על המצרים שנכנסו לתוך הים כבר התקשו המפרשים כפי שהארכתי קודם, איך ייתכן שהעזו לטכך את עצמם, וכי מה חשבו המצרים, שהי' קרע את הים בכדי שהם יעברו ויתפסו את היהודים???

והרי הם כבר חטפו 10 מכות, וראו בבירור שבורא עולם מפלה בין היהודים למצרים, שהמצרים סבלו והיהודים לא, אז ברור לכל אדם בעולם, שגם כאן גם נקרע הים להציל את היהודים ובוודאי לא לעזור למצרים?? **ובפרט** שכאן לא היה צורך לבורא עולם לעשות נס מיוחד להעניש את המצרים, אלא רק להפסיק את הנס של קריעת ים סוף וממילא פרעה וחייליו טובעים בים, אז למה נכנסו???

ועל כניסת המצרים לים יש כמה תירוצים בעניין, **המצודת דוד** - יהושע כ"ד ז' כתב שלמצרים היה חושך ולכן הם נכנסו לים כי לא ראו שהיה כאן נס, וכשגילו זאת היה כבר מאוחר, **אמנם הרמב"ן** מתרץ שהקב"ה לקח להם את השכל והשפיות ולכן מתוך שנאה נכנסו לים, **ורש"י** בספר יהושע שם **מוסיף** שאם היה מצרי שפחד להיכנס בא גל ומשך אותו פנימה לים.

אבל על היהודים לא מובן, למה הם פחדו?? **גם** אם ידעו או ראו שהמצרים נכנסו לים הרי ליהודים הדבר היה ברור שזה התאבדות מצד מצרים, ואין סיבה שהמצרים יצאו חיים???

ובפרט שהאור החיים הקדוש כותב על הפסוק "ואני הנני מחזק את לב מצרים ויבאו אחריהם ואכבדה בפרעה ובכל חילו ברכבו ובפרשיו" שבורא עולם ברחמיו סיפר לעם ישראל שהוא בכוונה גורר את מצרים לים שיטבעו בים, אז למה בכל זאת היהודים פחדו, הרי ליהודים הקב"ה בוודאי לא לקח את השכל??

וטהר לבנו – בשלח "שירה"

אנחנו מתחייבים להאמין למשה רבינו שכל דבריו ישרים ונאמנים שהם דברי בורא עולם.

ואחרי התחייבות לאמונת חכמים בשלימות למרות המקטרגים יש מקום לשירה, שאפילו שהקב"ה אמר למלאכים מעשי ידי טובעים בים, ואתם אומרים שירה?? **אבל** עם ישראל כשהם מתחזקים באמונת חכמים מושלמת ויראת שמים פנימית זו סיבה חשובה שעם ישראל יאמרו שירה גם כשמעשי ידי ה' טובעים בים.

"אז ישיר משה"

ויתכן ש**משה רבינו** שר שירה לא על נס קריעת ים סוף, אלא על "וואמינו בהשם ובמשה עבדו", וכל עוד שזה לא קרה משה לא הרגיש שלימות בנס, כי מה שווה מופתים וניסים, אם אין מזה חיזוק אמתי, אבל ברגע שעם ישראל ראה את מצרים מת על שפת הים, וראו סופית את נקמת השם, והם הגיעו לאמונה שלימה בה' ובמשה נביאו, רק אז הרגיש משה רבינו שהגיע שעת הכושר לומר שירה בשמחה ובהתלהבות.

ללמדנו שהשמחה האמתית היא כשיש חיזוק והתקרבות לבורא עולם, וזה שווה יותר מכל הניסים והנפלאות, כי אין שמחה יותר מהרגשת השלימות, ויהי רצון שנזכה לאמונה שלימה על ידי ניסך שבכל יום עמנו, ונתחזק מזה חיזוק גדול מאוד לעבודת השם ועל כל התעלות והתחזקות נוזה ונהלל לבורא יתברך אמן.

ה' ימלוך לעולם ועד – המשך

למרות שראו את הניסים הגדולים והאמינו בבורא עולם, אבל פחדו מהיצר הרע, כי חזק הוא ממנו.

ולפי זה בקריעת ים סוף, כראו עם ישראל שבורא עולם משתלט על השכל, לכן בשמחה רבה קבלו את מלכותו יתברך, כי אמרו לבורא עולם אנחנו נשדל להיות יראי שמים, כי נברח מניסיונות ונסגור את כל הפתחים ליצר הרע, וכשהיצר הרע בכל אופן ירצה להשתלט עלינו, אנחנו נבקש מבורא עולם, **אבא תשתלט לי על השכל** - "ה' ימלוך לעולם ועד", כמו שהשתלטה על פרעה וחילו והחלטת במקומם, וכמו שאתה לעולם ועד משתלט על שכלו של אדם בשידוכים ובפרנסה ועל לב מלכים ושרים, אז גם תשתלט על דעתנו ותגאל אותנו מיצר הרע.

ולכן כל לילה ובכל שחרית מזכירים את זה, כי זה לא רק הזכרת יציאת מצרים בלילה וביום, אלא זה דלק ואנרגיה עצומה לחיזוק, שה' גאל את יעקב וגואלו לעולם מהיצר הרע החזק ממנו.

ולכן "אז ישיר" משה את השירה הזאת לעתיד לבוא, שאז גם יהיה "ומלאה הארץ דעה את ה' ויטו שכם אחד לעובדך", שאז ה' ישחט את היצר הרע, ויהיה שליטה מלאה של בורא עולם בשכל שלנו. **ונזכיר** שראינו והכרנו כוח זה של בורא עולם בקריעת ים סוף, שמזה למדנו איך לנצח את היצר הרע, שהשלטנו את בורא עולם על שכלנו, וכך ובזכות זה זכינו להגיע לגאולה השלימה שבורא עולם השתלט עלינו לגמרי ובאופן מוחלט - "שכם אחד לעבדך".

ולכן מוסיפים בהשכיבנו "ותקננו בעצה טובה מלפניך, והסר שטן וכו'" כי זה הכוח שעלינו להשתמש יום יום גם אחרי שעברו כ 3500 שנה מקריעת ים סוף, וזה חיזוק אמתי לחיי היום יום לנצח את היצר הרע הבווער בקרבנו.

ובעצם גם היצר הרע משתמש להפיל באופן דומה, כמאמר הגמרא סוטה ג' "אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנסה בו רוח שטות", ולכן חייבים להקדים ולפעול כנגדו בכוח נגדי שהקב"ה ישתלט על דעתנו ולא היצר.

עם ישראל דווקא כאן ובזמן הזה שראו את גופות המצרים מתים על שפת הים להאמין שמשה לא משקר???

ולפי הנכתב לעיל מובנים הדברים, שהיות והמצרים מתו ולא נשארו לאתגר ולנסות את ישראל, ואילו דתן ואבירם נשארו לחיות ולהיות המתנגדים והמקררים והמסיתים נגד משה רבינו.

לכן דווקא כאן באו עם ישראל ואמרו שלמרות שדתן ואבירן המתנגדים למשה ניצלו וחיים בנינו, בכל זאת

"אז - מפרש רש"י שהכוונה "כשראה את הניסים, עלה בלבו לישיר שירה", ולכאורה קשה, שהרי משה ידע מכל התוכנית שהרי הקב"ה גילה לו שעם ישראל יחזרו אחורנית לכיוון מצרים בכדי להטעות ולנקום מהמצרים אז למה אז לא עלה בדעתו לישיר?? נכון, שאין טעם לישיר ממש כשעם ישראל צועקים ומפחדים, אבל לפחות שאז יעלה בליבו לישיר ולשבח?? ובכלל יש לתמוה מדוע לאחר מכת בכורות משה לא שר שירה???

ללמדנו שהשמחה האמתית היא כשיש חיזוק והתקרבות לבורא עולם, וזה שווה יותר מכל הניסים והנפלאות, כי אין שמחה יותר מהרגשת השלימות, ויהי רצון שנזכה לאמונה שלימה על ידי ניסך שבכל יום עמנו, ונתחזק מזה חיזוק גדול מאוד לעבודת השם ועל כל התעלות והתחזקות נוזה ונהלל לבורא יתברך אמן.

ידידי הרב יהושע כהן שליט"א שאלני בליל פסח איך יתכן שאז ישיר משה, ששירה זו משה ישיר בעת הגאולה השלימה בביאת המשיח, וכי מה עניין מרכבות פרעה וחילו ירה בים לזמן הגאולה???

ועניתי לו, שהנה כתוב בסוף השירה, "ה' ימלוך לעולם ועד, כי בא סוס פרעה ברכבו ובפרשיו בים", ולכאורה לא מובן מה הקשר בין הפסוקים, שבגלל שבא סוס פרעה לתוך הים, לכן השם ימלוך לעולם ועד???

והתשובה היא - "כי בא סוס פרעה", דהיינו שה' השתלט על השכל שלהם, לכן זה מחזק אותנו ש"ה' ימלוך לעולם ועד", שזה מוכיח שלאחר בריאת העולם בורא עולם מולך בעולם בזה שהוא משתלט על דעתם של אנשים בשידוכים ובפרנסה, ולב מלכים ושרים ביז ה', וכאמור קודם.

ואכן בתפילת ערבית אנחנו אומרים, שהתוצאה של קריעת ים שראו בנינו גבורותיו הייתה "ומלכותו ברצון קיבלו עליהם - יחד כולם הודו והמליכו ואמרו: ה' ימלוך לעולם ועד", שהבינו שבורא עולם שולט על השכל ועל הדעת ועל הבחירה של בן האדם.

אבל בהמשך הוקשה לי, שאומרים "כי פדה ה' את יעקב, וגאלו מיד חזק ממנו" ולא הבנתי מי חזק מאתנו?? וכי המצרים?? מי החליט אולי אנחנו חזקים מהמצרים רק שנגזרה גזירה והיינו בגלות?? אז מי זה החזק מאתנו??

ותוך כדי תפילה מבורא עולם התחדש לי, ש"חזק ממנו" זה היצר הרע, כי על היצר הרע הגמרא קידושין י' אומרת יצרו של אדם כל יום מתגבר עליו ואם אין הקדוש ברוך עוזרו "אין יכול לו" - הנה מפורש שהוא חזק מאתנו.

ואפשר לחדד את העניין בכך, על פי מה שחידש לי ידידי, שרוב רובו של עם ישראל מלבד החמישית או אחד מחמישים לא יצאו מצרים ומתו במכת חושך, כי פחדו מהיצר הרע, כי הם חששו שלא יוכלו להשתלט על היצר הרע בפרט כי הם היו שקועים במ"ט שערי טומאה, וזאת

ללמדנו, שיש עוד עצה טובה לנצח את היצר הרע, פשוט כאשר אנחנו מרגישים שמאבדים שליטה ליצר הרע, נתפלל ונמסור לבורא עולם את השליטה על רצוננו, ואם באמת ניתן לבורא עולם את השליטה ונשתגע אחריו ונצחק באמת אין עוד מלבדו, אכן נצליח להתגבר על היצר הרע, אבל אם כאילו נמסור אבל אנחנו באמת נחליט וניגדר לרע אז חטאנו וגם פשענו באי לקיחת האחריות על עצמנו וגרוע מזה עוד האשמנו את בוראנו בנפילתנו רח"ל.

וטהר לבנו – בשלח "שירה"

הודו לה' זכיתי תפילת ובא לציון להוכחה מדהימה לדבריי אלו, שלאחר תיאור קדושת הקב"ה וברכת המלאכים את ה', אומרים ה' ימלוך לעולם ועד, ה' מלכותיה קאים לעולם ולעולמי עולמיא – שמלכות ה' קיימת לעד ולנצח נצחים, וממשיכים ה' אלוקי אברהם אלוקי יצחק ואלוקי יעקב שמרה זאת לעולם ליצר מחשבות לבב עמך והכן לבבם אליך.

ונפלאתי מה הכוונה שמרה זאת?? מה זה זה "זאת"? שהיא מועילה נגד יצר הרע ולהכין את הלב להקב"ה?? והתשובה נפלאה היא, כאמור ש"ה' ימלוך לעולם ועד", זה השמירה נגד יצר הרע, וכאמור קודם שכשהיצר הרע ירצה להשתלט עלינו, אנחנו נבקש מבורא עולם, אבא תשתלט לי על השכל - "ה' ימלוך לעולם ועד", כמו שהשתלטת על פרעה וחילו והחלטת במקומם שיכנסו נגד ההיגיון לתוך הים, וכמו שאתה לעולם ועד משתלט על שכלו של אדם בשידוכים ובפרנסה ועל לב מלכים ושרים, כך גם תשתלט על דעתנו ותגאל אותנו מיצר הרע.

ובפשטות אפשר שהכוונה שזכות רצף האבות גרם שמלכות ה' תוכר ע"י אנשים חיים בעולם מעתה ועד עולם, והם האבות בקדושתם גרמו לשילוש הקדושה, וזה גורם לחיזוק כל יהודי משך כל הדורות.

אמר אויב ארדוף אחלק שלל

ולכן יש מדרשים שהמצרים השאילו בעל כורחן של היהודים, כי הם נבהלו מגילוי החיבה והחינוכים של המצרים שהציקו להם ברשעות ובעבודת פרך ולכן חשדו שיש עוד רשעות המסתתרת מאחורי החינוך, ובלי ציווי ה' לקחת מהמצרים, היהודים לא היו מסכימים לקחת.

ולכן כתוב שזה דרבן את המצרים לרדוף אחרי היהודים שיחזירו את מה שהשאילו ליהודים, ולמרות שחשבו שיהודים השאילו רק ל 3 ימים והיהודים לא חזרו לאחר 3 ימים, **בכל זאת** אחרי שהמצרים חטפו 10 מכות ומתו הבנים הבכורים שלהם, **היה להם לוותר על הכסף העיקר להתפטר מהיהודים** שלא יחטפו עוד מכות, **למה בכל זאת** דרפו להחזיר את הכסף??

וכאמור זה מובן, שלא הפסד הכסף גרם למצרים לרדוף אחרי היהודים, **אלא** שכל נתינת הכסף היה חלק מתוכנית נקמה מרושעת ביהודים, **אבל מצד שני** זה גם היה חלק מהחשבון של הקב"ה עולם להכשיל את המצרים שירצו לנקום ביהודים ולרדוף אחריהם גם אחרי שיצאו ממצרים, **ואדרבה** ה' נתן למצרים תחושה טובה שהנה הם מצליחים להתקדם בתוכנית הנקמה ובסוף הקב"ה הפך קערה על פיה, שנכשלה התוכנית הזדונית של המצרים, ואדרבה היהודים הרוויחו עוד רכוש גדול מכל המהלך.

ועל פי רעיון זה ביאר **הכלי יקר** מה שאמרו חז"ל כל **המיצר לישראל נעשה ראש**, כי בורא מגדיל אותו לראש כדי להגדיל אח"כ את נפילתו, וזה גם מפורש בפסוק **"איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת בפרוח רשעים כמו עשב ויציצו כל פועלי און להשמדם עדי עד"**.

אמנם בורא עולם משתמש בזה גם להיפך, כפי שכתוב **"אודך כי עניתני ותהי לי לישועה" אבן מאסו הבונים הייתה לראש פינה**, ו"מאשפות ירים אביון", שבורא עולם אוהב להרים אנשים מהמקום הכי נמוך למקום הכי גבוה למעלה, כך מורגש העלייה בחדות הכי עוצמתית.

וכמו פרעה הרשע כך גם **היצר הרע האויב הגדול** עושה לנו, הוא מפנק אותנו בכל דרך, בכדי שאחרי זה יפיל אותנו הכי חזק שיש, ולכן לפעמים הוא גם **נותן לנו כביכול להתעלות ברוחניות בכדי שאחרי זה יפיל אותנו הכי נמוך מהמקום שהכי גבוה.**

ולכן עלינו להתלכד, ולהתחזק בחבורה, שלא ניתן ליצר את זממו, ולא ניתן לו מהחיזוק למעלה להפיל אותנו הכי למטה ולייאש אותנו, כי זה כוחו של חבורה, לעודד, לא ליפול להחזיק מעמד, ואם חלילה נפלת אל תיפול הכי למטה כשאיפת האויב, וגם אם נפלת הכי למטה, אל תתייאש כרצונו הזדוני והמרושע של האויב היצר הרע, אלא למרות התסכול הנורא על הנפילה החדה מרוחניות וקדושה לתהומות של טומאה, אוי כמה כואב, אבל אל תפרגן לו ותתייאש אלא ביחד נקום ונתעודד.

וכמו כן אם תראה שאתה יורד למטה ועוד למטה במצב הכלכלי או בעניין אחר, אל תיבהל ואל תתייאש!! כי יתכן שבורא עולם רוצה להרים אותך הכי גבוה והכי למעלה, ולכן הוא הוריד ומוריד אותך, בכדי שהעלייה תהיה הכי מוחשית והכי בולטת לטובה, ובעזרת ה' נקווה שנזכה לראות בישועת השם כהרף עין, ונעלה מעלה מעלה ברוחניות ובגשמיות אמן ואמן.

"הים ראה וינוס" – בזכות מי נקרע ים סוף??

ואם כן הוא זכה וזיכה את עם ישראל במה שקפץ ראשון לים, אז בזכות מי נקרע הים בזכות יוסף או נחשון?? **וראיתי** ב"מדרש ויושע" שקודם נקרע הים ואחרי שנקרע

הכלי יקר כותב שפרעה חשב לעשות לישראל כנוהג העולם, שמי שרוצה להפיל את חברו אזי כמה שיותר יגביהו כך תגדל נפילתו, כמ"ש (איכה ב' א') **"משמים ארץ תפארת ישראל"** דהיינו מאיגרא רמא לבירא עמיקתא.

והביא משל במלך אחד שמרד בו איכר פשוט ונבזה, מה עשה המלך העשירו והגדילו מאוד מאוד, ועבדי המלך תמהו על זה, ולאחר כמה שנים שהכפרי היה אדם חשוב עשיר ומפורסם, אז עשה בו המלך נקמה שהרג אותו ואת כל משפחתו ולקח את כל רכושו ולא השאיר לו שריד ופליט, וזה נקמה כואבת ומפורסמת הרבה יותר מאשר היה הורג אותו כשהוא שפל ולא מוכר.

כך אמר פרעה לעמו: מה שווה הנקמה שאתנקם מעבדים העסוקים בחומר ולבנים ככתוב **"וידל ישראל מאד"**, אדרבה אחלק להם שלל משלי ומשל עמי ע"י שישאילום כלי כסף וזהב ושמלות וככה ירגישו חשובים,

וזה הכוונה **אמר אויב ארדוף ואשיג** אותם כי יבא יומם, **אבל** בהתחלה אחלק להם שלל משלי, וכאשר **"תמלאנו נפשי"** שימלא ליבם של ישראל כל טוב מנפשי - ממני ומרכושי, וכשהם יהיו שקטים ושאננים, אז **"אריק חרבי ותורישמו יד"** אני ינקום בם, כדי שתהיה גלויה ומפורסמת הנקמה שאעשה בהם על שמרדו בי והביאו את עשר המכות על מצרים.

וקשה על הסברו הנפלא, שהרי כתוב פעמיים בתורה לגבי הרכוש שלקחו ממצרים, **"ויתן השם את חן העם בעיני מצרים"**, הרי שזה היה מתוך נשיאת חן, ולא מתוך כוונות זדוניות ורעות, וחלק מתוכנית של נקמה??

ויתכן שזה בדיוק היה הנשיאות חן שה' נתן ליהודים **אצל המצרים**, והיא - התוכנית והמחשבה הזדונית והמרושעת **לנקמה, שהלבישו אותה בחינוך נופת צופים** כאילו יש כאן רגע של התחשבות וידידות עם היהודים.

וכמו פרעה הרשע כך גם **היצר הרע האויב הגדול** עושה לנו, הוא מפנק אותנו בכל דרך, בכדי שאחרי זה יפיל אותנו הכי חזק שיש, ולכן לפעמים הוא גם **נותן לנו כביכול להתעלות ברוחניות בכדי שאחרי זה יפיל אותנו הכי נמוך מהמקום שהכי גבוה.**

ולכן עלינו להתלכד, ולהתחזק בחבורה, שלא ניתן ליצר את זממו, ולא ניתן לו מהחיזוק למעלה להפיל אותנו הכי למטה ולייאש אותנו, כי זה כוחו של חבורה, לעודד, לא ליפול להחזיק מעמד, ואם חלילה נפלת אל תיפול הכי למטה כשאיפת האויב, וגם אם נפלת הכי למטה, אל תתייאש כרצונו הזדוני והמרושע של האויב היצר הרע, אלא למרות התסכול הנורא על הנפילה החדה מרוחניות וקדושה לתהומות של טומאה, אוי כמה כואב, אבל אל תפרגן לו ותתייאש אלא ביחד נקום ונתעודד.

וכמו כן אם תראה שאתה יורד למטה ועוד למטה במצב הכלכלי או בעניין אחר, אל תיבהל ואל תתייאש!! כי יתכן שבורא עולם רוצה להרים אותך הכי גבוה והכי למעלה, ולכן הוא הוריד ומוריד אותך, בכדי שהעלייה תהיה הכי מוחשית והכי בולטת לטובה, ובעזרת ה' נקווה שנזכה לראות בישועת השם כהרף עין, ונעלה מעלה מעלה ברוחניות ובגשמיות אמן ואמן.

מה ראה ים סוף שנקרע?? כתוב **במדרש תהילים** ארוננו של יוסף הצדיק ראה ולכן נקרע הים, אומנם מצד שני כתוב בגמרא **סוטה** ל' שנחשון קפץ ראשון לים כי כולם פחדו,

וטהר לבנו – בשלח "שירה"

ניצולו והמצרים טבעו!! וגם יתכן שפחדו כי חלקם טענו שעדיף היה למות במצרים וחלקם רצו לחזור למצרים!!

ומקטרוג זה או עוון זה פחדו עם ישראל!! אבל נחשון למרות הפחד, בכל זאת קפץ ראשון, ולמה?? כי הוא לא חישב את הסכנה כשיקול, אלא מה שעמד מול עיניו היה שיש כאן הזדמנות לקיים מצווה נוספת "דבר אל בני ישראל ויסעו"!!!

ויש כאלו שהדיבור "ויסעו" היה פיתרון לחמוק מסכנת המצרים הרודפים, ואז היה להם שיקול מה יותר מסוכן המצרים או הקטרוג לטבוע בים, ולכן הם פירשו שכוונת בורא עולם שעליהם ליסוע רק אחרי שמשא יקרע את ים סוף, אבל נחשון לא ראה ב"ויסעו" קרש הצלה אלא "מצוות השם" לכן בלי שיקולים מיד קפץ לים!!! ולא המתין שמשא יקרע את הים.

ובזכות תשוקתו העזה למצוות זכה וזיכה את עם ישראל מפני הקטרוג כי הוכיח שלמרות שעם ישראל בעבר עבדו ע"ז, מעכשיו הם מתמסרים לעבדות ה' בלי שיקולים אחרים אלא חשקם לחטוף עוד מצוות ועוד מצוות.

ונעצם כך נהג יוסף הצדיק כשברח ונמלט בעת הניסיון, שהרי בהיגיון היה על יוסף לחטוף את בגדו מיד אשת פוטיפר ולא להשאיר סימנים בשטח, אבל יוסף לא רצה להתעכב אלא מיד פעל לעשות רצון הבורא ולברוח בלי חשבונות מעבירה!! ובאותה מידה נהג נחשון שקפץ לים בלי חשבונות, ולכן מעשהו עורר את זכותו של יוסף הצדיק, כי מסירות נפש זה לפעול מיד בלי חשבונות כפי שמצאתי מפורש **במשך חוכמה**.

ובזכות התמימות והנחישות של נחשון לעשות רצון בורא עולם למרות הסכנה, לכן זה גם נתן נחישות לפרעה ולכל עבדיו להיכנס לים ולרדוף אחרי בני ישראל למרות הסכנה שבורא עולם לא ישאיר את הנס בעבורם.

ואולי לכן בליל שביעי של פסח הספירה של לילה קדוש זה יסוד שבחסד שהמשמעות שהקב"ה עשה לנו חסד בקריעת ים סוף בזכות שנחשון הפעיל את כוחו של יוסף הצדיק שהיה צדיק יסוד העולם שהצטיין במידת היסוד.

כמו כן לא פלא שאהרן הכהן התחנן עם אחות נחשון כי רצה להתחבר בקשרי משפחה עם נחשון הצדיק, להתחבר למשפחה של מסירות נפש, ועוד אכתוב בעניין זה בלי נדר בפרשת אחרי מות.

ללמדנו, שחייבים לקפוץ לים, ולחיות באמונה שמי שעושה את ציווי ה' לא עושה חשבונות מה כדאי ומה לא, אלא עבד הבורא אני "נעשה ונשמע" מה שיגיד אני יעשה, לא איכפת לי קושי ועייפות ולא איכפת לי פיתויי היצר אלא אני מתגבר על הכל ועושה רצון הבורא באופן מושלם בתמימות!!! ואם חייבים לשבור מכשירים שמחטיאים אותי אני ישבור בלי שיקולים חבל על הכסף, ואני ינסה להיזהר מנפילות וכל מיני התחמקויות שכבר נכשלת בעבר למרות כל ההגנות וכו', ובזכות זה נזכה לקריעת ים סוף בפרנסה ובשידוכים!!!

יהודים יקרים אל יאוש תאמינו שתגברו תהיו חזקים באמת, ובעזרת ה' נראה בקרוב ממש ניסים ונפלאות!!! בעזרת ה' בשורות טובות אצל כל אחד מאתנו בגשמיות וברוחניות שנזכה לראות את היד הגדולה לטובתנו אמן ואמן.

רוח קדים כל הלילה – המשך

טבעו בים, אם כן עם ישראל נכנס בלילה לים, ואולי הרוח פעלה כל הלילה והתחילה מכיוונו של נחשון שיוכל להמשיך להתקדם בים ושלא יטבע בים ועדיין יש לעיין.

כל חיל פרעה בים לא נשאר בהם עד אחד

והנה במדרש תהלים ק"ו וכן הבעל הטורים מביא מפרקי דרבי אליעזר פ' מ"ג מובא מחלוקת תנאים, רבי יהודה אומר אפילו פרעה מת, שנאמר "אחד מהם לא נותר", ורבי נחמיה חולק כי "עד" ולא עד בכלל, ואכן פרעה היחידי

הים עדיין פחדו עם ישראל להיכנס פנימה ונחשון הראשון שנכנס לים. **אומנם** ברוב המדרשים וכמפורש בגמרא **סוטה לז' ובתוספתא ברכות פ"ד הי"ח**: שקפץ שבט יהודה וירד תחלה וקידש ה' על הים, ועל אותה שעה הוא אומר "הושיעני כי באו מים עד נפש טבעתי ביון מצולה", ומשמע מפורש שנחשון כמעט טבע בים, ובזכות מסירות נפשו של נחשון בשעה שכמעט טבע בים לכן נקרע הים.

ואם כן חוזרת השאלה בזכות מי נקרע הים, בזכות יוסף או בזכות נחשון?? ויש מתרצים שהמדרשים חלוקים, אומנם הרי במזמור "בצאת ישראל ממצרים" כתוב שאלה "מה לך הים כי תנוס"? והתשובה "מלפני אדון" דהיינו מפני הקב"ה נקרע הים, וא"כ קשה גם על המדרש וגם על הגמרא מפסוק מפורש בתהילים??

ונעצם יש לעיין אם הים ראה ארונו של יוסף מיד נמלט, למה על פי המתבאר בפסוקים לקח זמן עד שנבקע הים, הרי עם ישראל חנו ליד הים יחד עם ארונו של יוסף כל אותו זמן שעם ישראל נלחצו מהמצרים שלא היה להם לאן לברוח, וגם נחלקו לקבוצות וכל קבוצה משכה לכיוון אחר, ומשה הרבה להתפלל בצעקה, הרי ארונו של יוסף היה מול הים?? **וגם** למה על משה היה להכות במטה את הים, די בכך שהיה מקרב את ארונו של יוסף צמוד לים סוף וממילא הים היה נס ונבקע בלי הכאת המטה??

וינתן שזכות יוסף לא פועל באופן אוטומטי, אלא צריך להפעילו ולעוררו, כמו להבדיל שיש פצצת אטום אבל צריך מפתח להפעיל את הפצצה, ולכן היה צורך במסירות נפש של נחשון שהסתכן וקפץ, כי על ידי זה הוא עורר את זכותו של יוסף, ועל ידי זה נוצר הנס שעל ידי מטהו של משה נחצה ונבקע הים, כי כל כוח הצדיקים נובע מעוצמת בורא עולם ומקדושת הבורא יתברך.

ולכאורה מאחר שבורא עולם ציווה את בני ישראל לנסוע היה עליהם להאמין בה' ולנסוע מדוע רק נחשון נכנס לים הרי יש מקום בים הרחב לכל המעוניין לקפוץ לים, מדוע רק נחשון קפץ?? וכי לא האמינו שבורא עולם שעשה להם ניסים ונפלאות במצרים יעשה להם ניסים ונפלאות??

אלא יתכן שהפחד של עם ישראל להיכנס לים היה בגלל שהם היו עובדי עבודה זרה והיו בעבר שקועים במט' שערי טומאה, ואכן היה קטרוג עצום על עם ישראל בעת קריעת ים סוף - "הללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי עבודה זרה", וכי למה עדיפים ישראל ממצרים, למה ישראל

ללמדנו, שחייבים לקפוץ לים, ולחיות באמונה שמי שעושה את ציווי ה' לא עושה חשבונות מה כדאי ומה לא, אלא עבד הבורא אני "נעשה ונשמע" מה שיגיד אני יעשה, לא איכפת לי קושי ועייפות ולא איכפת לי פיתויי היצר אלא אני מתגבר על הכל ועושה רצון הבורא באופן מושלם בתמימות!!! ואם חייבים לשבור מכשירים שמחטיאים אותי אני ישבור בלי שיקולים חבל על הכסף, ואני ינסה להיזהר מנפילות וכל מיני התחמקויות שכבר נכשלת בעבר למרות כל ההגנות וכו', ובזכות זה נזכה לקריעת ים סוף בפרנסה ובשידוכים!!!

יהודים יקרים אל יאוש תאמינו שתגברו תהיו חזקים באמת, ובעזרת ה' נראה בקרוב ממש ניסים ונפלאות!!! בעזרת ה' בשורות טובות אצל כל אחד מאתנו בגשמיות וברוחניות שנזכה לראות את היד הגדולה לטובתנו אמן ואמן.

יש לעיין, כל הלילה היה רוח שייבשה את הים, אם כן איך ניצול נחשון שכמעט טבע?? **אומנם** יש לעיין מתי בדיוק עם ישראל נכנס לים, ומשמע שבאשמורת הבוקר כבר מצרים

תוספות על התורה כותב: אבל אחד נשאר דהיינו פרעה, והביא מדרש שבא גבריאל והחזיק פרעה בתהום של הים חמישים יום, כנגד שאמר מי ה' אשר אשמע בקולו (שכמניין מ"י היה בתהום של ים).

וטהר לבנו – בשלח "שירה"

שנותר, כמו שנאמר (שמות ט', ט"ז) "ואולם בעבור זאת העמדתך".

וראיתי מקשים על רבי נחמיה מלשון הפסוק תהלים ק"ו, "ויכסו מים צריהם אחד מהם לא נותר" וכאן משמע שלא נשאר זכר מהמצרים ואף אחד לא שרד? ומרן הגר"ח קנייבסקי בספרו **טעמא דקרא עמוד מ"ו** תירץ שבשלב אי גם פרעה טבע, ולאחר מכן הקב"ה החזיר אותו לחיים כדי שיספר את ניסי הבורא, ודייק כן מלשון הפרקי דרבי אליעזר "שהחיהו הקב"ה מבין המתים".

ואחרי שפרעה ניצל, כתוב במדרש: שפרעה נהיה מלך בנינוה, וכשבא יונה הנביא והזהיר אותם שאם לא יחזרו בתשובה נינוה מתהפכת, מיד נזכר פרעה במכות מצרים, והחזירם בתשובה.

וזה פלא עצום, הרי כל המצרים שטבעו ומתו כבר הכירו בכוח השם, ואמרו שהשם נלחם בהם, אבל בורא עולם לא רצה שיחזרו בתשובה לכן מיד הטביע אותם, אז למה דווקא הרשע העיקרי דווקא הוא שרד, ואפילו שהחזיר בתשובה עיר שלימה למה זה עדיף מלהחזיר את כל המצרים בתשובה עכשיו ומיד, מאשר פרעה שחזר והחזיר בתשובה רק אחרי מאות שנים, בתקופת יונה שמשח את יהוא למלך ככתוב ברש"י???

ועוד פלא, איך יתכן שאחרי כל מה שעבר במכות ובים, ובחמישים יום בתהום!!! בכל זאת הוא שכח ולא חזר

ויתכן מאוד שהוא שרד ללמדנו, א. שתשובה צריכה להיות מכל הלב, ולא רק זמני. ב. שאפילו רשע מרושע שווה לבורא עולם להשאיר אותו מאות שנים, בשביל להחזיר ציבור שלם בתשובה. ג. לעולם אל תזלזל במוסר, אפילו אם מאות שנים זה לא עזר, אבל יום אחד הלב נפתח סוף סוף, והבן אדם נזכר, ואז הכל צף, והבן אדם חוזר בתשובה שלימה.

אבינו מלכינו השיבנו בתשובה שלימה לפניך, ותן בידינו זכות להשיב רבים מעוון, כי עדיין אינני גרוע מפרעה הרשע, מתאמץ אני לחזק את עצמי יחד עם אחרים ציבור גדול עד כמה שידי משגת, לחזרה בתשובה שלימה ונצחית מתוך שמחה טוב לבב אמנ ואמן.

"ויבאו בני ישראל בט"ו לחודש השני לצאתם מארץ מצרים, וילוונו כל העם"

ראה מה כתבנו בעניין זה בהרחבה בסוף פרשת בא, בעניין המצות שהכינו לשבוע ובנס החזיק לחודש ימים, וזה נגמר להם בדיוק לאחר חודש שיצאו ממצרים.

וילוונו מי יתן מותנו ביד השם באכלנו לחם לשבע

לשם מצוה ולא לחם מן השמים, וכתוב **במכילתא** שהיה נס והבצק הזה הספיק לחודש, דהיינו במקום לשבוע.

אמנם ברגע שהסתיים הנס ונגמר להם המצות, מיד הם התלוננו, א. כי הרגישו מיד חוסר בהשתוקקות למצווה שטעמו במצות שהכינו מתוך אהבת כלולותיך, והנפילה הרוחנית גרמה להם לייאוש. ב. הם נבהלו מאוד שהפסיק הנס, וחשבו אולי מאס בהם השם, ולכן התייאשו ונפלו לכדי כפירה מי יתן מותנו, אבל במים שלא היה נס בהתחלה, לכן התאפקו במסירות נפש וחיכו לישועת השם.

אבל האמת היא שגם בלחם שהפסיק הנס, זה היה רק ניסיון לראות איך עם ישראל מגיבים בנפילה, ועליהם היה לא להתייאש חלילה, ובעצם בורא עולם רצה לשדרג אותם למן - לחם רוחני מיוחד, לחם אבירים של מלאכי השרת, ולכן כלפי הלחם זה נחשב שביקשו כהוגן ולא נענשו על זה כי זה היה ניסיון רוחני ולא סתם תאוה חלילה.

לכן עלינו להתחזק בעיקר בתפר שבין עליה ועליה רוחנית, ולא ליפול עם סיום עליה אחת, כי הסיום לא אומר שבורא עולם מאס בעלייתנו, אלא יתכן שלהיפך בורא עולם רוצה עכשיו לשדרג אותנו לעליה ברמה רוחנית גבוהה יותר.

ועל כל פנים לא להתייאש כי יתכן שזה ניסיון לראות האם באמת אנחנו אוהבים את הבורא גם בסיום התלהבות העלייה, ובעזרת השם נקיים את הצייווי שבכל יום יהיו בעיניך כחדשים, שנתחדש כל יום בעבודת השם, ככה לא תגמר לנו העלייה.

אלא נטפס למעלה למעלה לידי של הקב"ה הפרוסות לנו באהבה ובשמחה, "שובו אלי ואשובה אליכם".

בתשובה מאות שנים, רק עד שיונה הזכיר לו??? ובכלל הוא זכה לאריכות ימים מופלגת, ובכל זאת הוא נשאר רשע???

אלא באמת רשע נשאר רשע!!! ומאות שנים אחרי קריאת ים סוף הוא לא התקרב לבורא עולם, אבל המוסר שראה ישב כל הזמן על פתחי ליבו, וברגע שהתעורר אפילו שזה היה לאחר מאות שנים, בכל זאת המוסר שראה בזמנו התעורר בו בעוז, והחליט לחזור ולהחזיר בתשובה.

ובאמת מצד עצמו למרות שבתחילה היה טוב שלא רצה לגזור רע על עם ישראל והורידו אותו ממלכותו 3 חודשים עד שנשבר והסכים להם, עדיין לא מגיע לו את השכר הגדול לחזור בתשובה כי בסוף הוא הרשיע יותר מהם, אבל היות והוא החזיר עיר שלימה בתשובה, היה שווה להמתין לו למרות חטאיו האיומים והמחרידים.

ויישובי נינוה עדיפים על המצרים, כי לנינוה היה זו פעם ראשונה שהעירו אותם לחזרה בתשובה ומיד חזרו בתשובה בלב שלם, ואכן הרבה מהלכות תשובה לומדים מנינוה, כי פרעה הרשע לימד אותם מה זה תשובה.

ונבעם דווקא פרעה לימד אותם מבשרו, שחזרה בתשובה צריכה להיות מהלב, הנה הוא כבר אמר למשה "ה' הצדיק ואני ועמי הרשעים", אבל משה ביטל דבריו, ואמר אני יודע שזה לא מלב שלם, וברגע שיגמר הצרה אתה שוב תחזור לסורך, וכך היה משך מאות שנים.

וייתכן מאוד שהוא שרד ללמדנו, א. שתשובה צריכה להיות מכל הלב, ולא רק זמני. ב. שאפילו רשע מרושע שווה לבורא עולם להשאיר אותו מאות שנים, בשביל להחזיר ציבור שלם בתשובה. ג. לעולם אל תזלזל במוסר, אפילו אם מאות שנים זה לא עזר, אבל יום אחד הלב נפתח סוף סוף, והבן אדם נזכר, ואז הכל צף, והבן אדם חוזר בתשובה שלימה.

אבינו מלכינו השיבנו בתשובה שלימה לפניך, ותן בידינו זכות להשיב רבים מעוון, כי עדיין אינני גרוע מפרעה הרשע, מתאמץ אני לחזק את עצמי יחד עם אחרים ציבור גדול עד כמה שידי משגת, לחזרה בתשובה שלימה ונצחית מתוך שמחה טוב לבב אמנ ואמן.

וטהר לבנו – בשלח "שירה"

ויאמר אם שמוע תשמע לקול ה' אלקיך

ולקבל עוד רוחניות, כי אדם מלא ברוחניות מתמלא ברוחניות.

וזה כנגד זה ברא אלוקים, שגם בטומאה זה כך, שאדם שהוא מלא בטומאה מתמלא עוד יותר כי המשביעו רעב ומחפש עוד טומאה ועוד טומאה ומטמא את עצמו בלי סוף ולמרות זאת הוא עדיין לא שבע. **ואילו** כלי ריק מטומאה - אדם שנקי מטומאה אזי לא מקבל טומאה, הוא נשאר ריק מטומאה כמו אדם שבע מאוד שלא מסוגל לאכול אפילו עוד פירור.

יעזרנו בורא עולם, שנהיה כלי מלא וכלי ריק, כלי מלא ברוחניות שנוכל לקבל עוד שפע קודש, ושנישאר או נתרוקן ונהיה כלי ריק מטומאה ושחלילה לא נתמלא מהטומאה המשתוללת בכל פינה ומקום, ונזכור שאת הכלל לא לתת כלום ליצר הרע!! שום אחיזה!! נרעיב אותו!! כך נישאר קדושים וטהורים, אמן ואמן.

ויהי ביום השישי לקטו לחם משנה

מובן שיש לבצוע בליל שבת מהלחם התחתון שזה ממש זכר ללקיטת המן, שהתחתון שהגיע עבור יום שישי חציו נשאר לליל שבת, **ואילו** את המן השני העליון הנוסף כולו נשאר ליום שבת, לכן ביום השבת בוצעים מהעליון שזה זכר למן באופן מושלם, עד כאן חידושו הנפלא מתוק מדבש.

והתחדש לי להוסיף על דבריו, שהנה **המשנה ברורה** מביא את **קושיית הב"ח** שאיך בליל שבת בוצע מהתחתונה הרי אסור **"להעביר על המצוות"** דהיינו שחייבים לבצוע מהעליונה כי היא מצוה זמינה וקרובה יותר אליך??

ולכן תיקן הט"ז שאת החלה התחתונה יקרב חלקו אליו יותר מהעליונה כך שהתחתונה קרובה וזמינה לו וממילא אינו נחשב כמעביר על המצוות. **ובעצם** ברגע שמקרבים רק חצי חלה תחתונה קרוב יותר לבצוע, יוצא שזה ממש כמו שהיה במן שרק חצי נשאר מהלחם של יום שישי לסעודת ליל שבת, וכך יוצא שמבליטים בלחם משנה רק חצי מהחלה התחתונה וזה ממש כזכר למן.

ללמדך, שכל יהודי יש חלק בתורה, הנה לנו רמ"א מפורש שטוען שהטעם על פי קבלה, בכל זאת בורא עולם נותן ליהודי יקר שביקרים עובד ה' באמת ר' ירחמיאל הצדיק לחדש באופן נפלא ממש שממתק את ההלכה באופן נפלא ביותר, ולכן גם אתה יהודי יקר אל תאמר כי התורה רחוקה היא ממך, שקר!! כי בפיך ובלבבך לעשותו!! לכן גם אתה תתמסר לתורה באהבה רבה ואמיתית וגם לך יתגלו צפונות התורה באופן מדהים ומעורר התפעלות, רק חזק ואמץ האמן בעצמך ותשקיע ותראה הצלחה גדולה אמן ואמן.

*והמים להם חמה – ויושע ה'

ארץ ישראל המובטחת להם, זה הפך אותם לגרים בארץ לא להם, וזה סייע לצמצם את גלות מצרים לעם ישראל כתשובת הקב"ה לשרו של מצרים.

ולפי זה יש להקשות וזה הוכחה למה שכתבתי בסוף פרשת שמות על פי הרמב"ן את המהלך והדו שיח בן הקב"ה למשה רבינו, שהקב"ה שולח את משה לפרעה ומכך נהיה קושי השעבוד, ומשה - לעינוי.

כי האבות מצד אחד האמינו בהבטחת ה' למרות שלא התקיימה באותו זמן שחיו, ומצד שני הם לא שאלו ולא ביקשו שתתקיים ההבטחה, ולא נשכח שהתאוהו של משה רבינו לארץ ישראל הייתה מחמת קדושת ארץ ישראל העצומה שאין לנו כלל השגות בה, וגם לאבות הקדושים היה השגות עצומות בקדושת ארץ ישראל, ואין ספק שקדושת ארץ ישראל עוצמתית היא ביותר כאשר היא שייכת לעם ישראל.

ובכל זאת האבות הקדושים התענו עינוי רוחני והתאפקו ולא דרשו מה' את קיום ההבטחה מיד, ועינוי זה שהתמשך במשך 400 שנה מלאות בוודאי מצטרף לפטור את עם ישראל מלסבול עוד בגלות מצרים.

ועיין במה שכתבתי בפרשת וארא בדרך שונה, שההמשך ל"עתה תראה" זה "וארא אל אברהם ואל יצחק וגו'" שדברים אלו באו לחזק את הסיבה מדוע מצטמצם שנות הגלות על ידי

הגמרא ברכות מ' אומרת שלא כמידת הקב"ה מידת בשר ודם, אצל בשר ודם כלי ריק מקבל ומתמלא, ואילו כלי מלא לא יכול לקבל עוד, **ואילו אצל הקב"ה** אדם שהוא כלי ריק שהוא רחוק מרוחניות לא מקבל ולא מתמלא ברוחניות, ואילו אדם שהוא ככלי מלא - שהוא מלא ברוחניות **דווקא כן ממשיך להתמלאות** יותר ויותר, וכמה שהוא יותר מלא כך הוא מתמלא יותר.

וזו כוונת הפסוק **"אם שמוע"** - דהיינו אם אדם הוא רוחני ששומע בקול בורא עולם, אזי **"תשמע"** תמשיך להתעלות

השלחן ערוך או"ח סימן רע"ז פסק שיש לבצוע ולברך המוציא בסעודות שבת על לחם משנה - 2 לחמים שלמים בסעודה, וזה זכר לנס המן שירד לעם ישראל ביום השישי **"לחם משנה"** שיהיה להם גם אוכל לשבת, **ומוסיף** השולחן ערוך שבליל שבת יבצע מהחלה התחתונה, **וכתב הרמ"א** שזה דווקא בליל שבת אבל ביום שבת עליו לבצוע מהעליונה, **וסיים הרמ"א שהטעם הוא על פי הקבלה.**

זבעת שהותי בשבת **במונסי** חידש לי הרה"ג ירחמיאל הניג שליט"א חידוש נפלא על דרך הפשט לגלות את ההבדל בין ליל שבת ליום שבת.

שהנה ביום שישי עם ישראל קיבלו במן **"לחם משנה"**, דהיינו מלבד המן הבודד שהיה מגיע מידי בוקר נוסף מעליו עוד מן עבור יום שבת.

והנה מן אחד הספיק לארוחת בוקר וארוחת ערב - 2 סעודות, אם כך יוצא שבליל שבת עדיין אכלו חצי מן של יום שישי, ולכן

ללמדך, שכל יהודי יש חלק בתורה, הנה לנו רמ"א מפורש שטוען שהטעם על פי קבלה, בכל זאת בורא עולם נותן ליהודי יקר שביקרים עובד ה' באמת ר' ירחמיאל הצדיק לחדש באופן נפלא ממש שממתק את ההלכה באופן נפלא ביותר, ולכן גם אתה יהודי יקר אל תאמר כי התורה רחוקה היא ממך, שקר!! כי בפיך ובלבבך לעשותו!! לכן גם אתה תתמסר לתורה באהבה רבה ואמיתית וגם לך יתגלו צפונות התורה באופן מדהים ומעורר התפעלות, רק חזק ואמץ האמן בעצמך ותשקיע ותראה הצלחה גדולה אמן ואמן.

כתוב במדרש אכביר ומופיע גם בילקוט שמעוני: שבשעה שיצאו ישראל ממצרים פתח עוזא שר של מצרים לפני הקב"ה ואמר לפניו: רבונו של עולם אומה זו שאתה מוציא ממצרים יש לי עליה דין, יבוא מיכאל שר שלהן וידון לפניך עמי.

באותה שעה אמר הקב"ה (הוא) למיכאל בוא ודון עמו פתח עוזא שר של מצרים ואמר לפניו רבונו של עולם אתה גזרת על אומה זו שיהו משועבדין תחת ידי אומה שלי **ארבע מאות שנה** שנאמר **"ועבדום וענו אותם"** ועדיין לא עבדו בהן אלא **שמונים ושש שנה** משנולדה מרים, ועדיין לא הגיע זמנם לצאת, אלא תן לי רשות ואחזירם תחת ידי אומה שלי עד ארבע מאות שנה **כשם שאתה קיים כך שבעתך קיימת.**

באותה שעה אמר לו ה' למיכאל להחזיר לו תשובה מיד שתק מיכאל. באותה שעה השיב ה' ואמר לעוזא יש לי ללמד זכות על בני: כלום נתחייבו בני שעבוד אלא בשביל דבור אחד שדבר אברהם אוהבי שאמר לפני **"במה אדע כי אירשנה"** ולכן אמרתי לו **"ידוע תדע כי גר יהיה זרעך"**, כלום אמרתי בארץ מצרים **"בארץ לא להם"** דברתי, וכבר גלוי וידוע שמשנולד יצחק נעשו גרים וכבר שלמו ארבע מאות שנה, ואין לך לשעבד על בני כלום. באותה שעה הציל הקב"ה את ישראל לכך נאמר **"ויושע ה' ביום ההוא"**.

ולפי זה מובן למה הקב"ה הבטיח לאבות את ארץ ישראל ולא נתן להם מיידית את ארץ ישראל, כי עצם זה שלא קיבלו את

וטהר לבנו – בשלח "שירה"

היא תנתן גם לאבות הקדושים, כך בורא עולם נהג עם בניהם וצמצם את הגלות שלא כפשוטו 400 שנה מלאות, אלא הסתיים שעבוד מצרים בהם לאחר 86 שנה בלבד.

ייתכן עוד שבזכות שבט לוי שהמירו את גלות פרעה לגלות ושעבוד בעמל התורה, לכן ה' יכול היה להשתמש בצער וגלות הרוחנית של האבות הקדושים בכך שלא קיבלו את ארץ ישראל.

בשבתנו על סיר הבשר - קוסקוס – בבלאי טפשאי

על לחם רגיל אלא בקוסקוס הנאכל כחלק וכתוספת לתבשיל העיקרי שהוא הבשר לכן נכתב בשר קודם.

לפי זה מתורץ קושיה שהייתה לי משך שנים על דברי הגמרא ביצה טז' שכתבה **בבלאי טפשאי דאכלי נהמא בנהמא** – הבבלים טיפשים שאוכלים דייסה שעשויה מחיטים עם לחם, ולה הבנתי שהרי יש כלל שאומרים על טעם וריח אין מה להתוכח, ואם הבבלים אהבו לאכול דייסת חיטה עם לחם מדוע יחשבו כטיפשים הרי זה מה שהם אוהבים, כמו שראיתי אוכלים אבטיח עם גבינה מלוחה ואמרו לי שהיום זה נהפך למקובל!?

אבל לפי האמור קודם הדברים נפלאים, שהיות והתורה תוך כדי דברי בני ישראל טמנה מסר שאין צורך לאכול אוכל מחיטה – קוסקוס עם לחם, והוא הדין לדייסה מחיטה לאוכלה עם לחם, וממילא **טפשי לאכול אחרת ממה שהתורה טוענת שהוא מיותר ולא נצרך**.

תפול עליהם אימתה ופחד ידמו כאבן – עד יעבור עמך ה' עד יעבור עם זו גאלת

"עכרתם אותי" מבאר הרבינו בחיי שיגידו ששפכנו דם חנם, והזכיר לשון עכירה כאדם שעוכר היין בשמריו כן עכרתם אותי ביושב הארץ להוציא עלי שם רע שיאמרו הרעו לאנשי שלומם.

אומנם בתחילת כניסתם כפי שכתב המלבי"ם, בורא עולם כן שיתק מפחד את יושבי כנען בכדי ששם ישראל יעשו ברית מילה בגלגל בלי פחד שהגויים יפתיעו אותם במלחמה בהיותם כואבים, כפי ששם ישראל הפתיע את אנשי שכם.

ולכן טוב הדבר שבאופן כללי הכנעניים תושבי ארץ ישראל לא יפחדו יותר מידי, ושאכן יקומו להילחם נגד ישראל, ואפילו בורא עולם גם פיתה את הגויים שכולם ביחד לא יחששו וביחד יבואו ויפתחו במלחמה נגד היהודים, וכך כיבוש הארץ והריגת תושבי הארץ היה נראה מוסרי יותר כלפי תושבי כל העולם שלא יראו את היהודים כרשעים שופכי דם נקי.

והמקור לכך שבורא עולם פיתה את הגויים, מצאתי **במצודת דוד יהושע ח' א'** שלאחר מעשה עכן ציווה הקב"ה להביא כל עם ישראל להילחם כנגד העי שהייתה עיר קטנה יחסית, עד כדי כך בפעם הראשונה חשבו שמשפיק רק 2000 עד 3000 חיילים בלבד, וכאן ציווה ה' להביא את כל עם ישראל למלחמה וגם ציווה את יהושע לעשות תחבולות והטעיה בקרב כנגד העי.

וכל זה היה בכדי להטעות הגוים למען יחשבו שכל נצחונם של ישראל היה בגלל ריבוי הלוחמים והתחבולות ולא יד ה' עשתה זאת, ולכן התאספו כל הגויים ביחד שגם הם יהיו עם מספר גדול של לוחמים ולהמתיק עצה ותחבולות ברוב יועצים, והיה בזה טובה לישראל, כי את כולם יכו כאחד מבלי יצטרכו ללכת מעיר לעיר להכות בהם, וגם כפי שכתבתי שכך עם ישראל לא התפרסם כעם אכזר ועם שופך דם נקיים.

והנה אפילו כלפי סיחון משה פנה אליהם בלי ציווי מפורש מהקב"ה בדרכי שלום, וכפי שראיתי **ברא"ש בפרשת חוקת** שעל זה נאמר **"אני שלום וכי אדבר המה למלחמה"**.

וגם כפרש"י שמשה למד מעצמו שכדאי לעשות דברים באופן שיראו יפה כמו שה' ידע שהאומות לא יקבלו את התורה מלבד ישראל בכל זאת ה' חזר להציע את התורה לכל האומות וסירבו ורק לאחר מכן הציע אותה לישראל, וכל זה בכדי לסתום פיות על אי צדק מוסרי כביכול.

ואכן כשסיחון נלחם נגד ישראל למרות ששם ישראל פנו אליו בדרכי שלום ועם ישראל הרגו אותם וכבשו את ארצם, נראה הניצחון והכיבוש כמוסרי כלפי כל העולם, עד כדי כך שיפתח השופט טען זאת כהוכחה למוסריותו והגינותו של עם ישראל.

קושי השעבוד, שלכאורה זה נראה כמו אמתלה ולא כתשובה מתקבלת כפשוטה, ובכל זאת תשובה זו התקבלה.

כי הקב"ה נהג עם האבות הקדושים במידה כנגד מידה, שהיות והם לא דרשו כפשוטו את קיום הבטחת הקב"ה שיתן להם את ארץ ישראל מיד ובחייהם, אלא שתקו והסכימו שתתקיים ההבטחה לא כפשוטו אלא שתנתן לזרעם ולאחר תחיית המתים

"בשבתנו על סיר הבשר באכלנו לחם לשבע", זה תיאור היהודים למה שהם אכלו במצרים, ולכאורה היה צריך להיות כתוב קודם כל לחם ורק אחר כך בשר? וגם מה הקשר בין סיר הבשר ללחם? וגם מה הלשון שישבנו על סיר הבשר? **למרות** שאפשר להסביר שהכוונה ליד הסיר, אבל בפשטות הכוונה על – מעל, וגם אוכלים מצלחת ולא מסיר?!

אלא ראיתי חידוש של רבי אליעזר **אשכנזי זצ"ל בספר מעשי ה'**, שהסביר שלא הכוונה ללחם רגיל, אלא הכוונה לקוסקוס מסולת שמניחים אותו בכלי מחורר על גבי סיר תבשיל בשר, בכדי שיקבל טעם מהאדים העולים מהבשר, אבל הוא אינו נוגע בתבשיל, **ולכן** כתוב באכלנו לחם לשובע, שהקוסקוס משביע ואין צורך לאכול עמו לחם כי הוא כביכול פת בעצמו.

לפי דבריו מובן הכתוב בשבתנו על סיר הבשר שהכוונה **שהסולת הושבנו אותו על סיר הבשר**, וכמו כן היות ואין מדובר

כתב התרגום יונתן שכתוב פעמים **"עד יעבור"** והכוונה היא עד שיעברו את נחל ארנון ששם מתו הגויים שרצו להרוג את עם ישראל בעוברם בנחל ארנון בין 2 הצוקים, וה**"עד יעבור"** השני הכוונה עד שיעברו את נחל הירדן שנעשה להם נס עצום שנעצר זרימת הנהר וטפסו המים לגובה עצום.

וקשה לי מאוד, מדוע ביקשו שהפחד יהיה רק עד כניסתם לארץ ישראל **ולא ביקשו גם שימשיך הפחד עד שיסתיים כיבוש הארץ?? הרי** היה עליהם להילחם עם כל יושבי כנען ולא להשאיר מהם כל נשמה?!

והבה"ח ניסים אלמקיים שיחי' תירץ זאת, וכעין הדברים הללו ענה לי **הגאון הצדיק רבי משה זילברברג שליט"א**, שבארץ ישראל מחמת קדושתה בטוחים היו שהפחד יישאר גם בלי צורך בתפילות, וגם עם ישראל יחד עם קדושת ארץ ישראל ומצוות כיבוש הארץ מקבל עוצמה נפלאה ביותר שגם בלי פחד הגויים מעם ישראל גם כן עם ישראל ינצח.

וכמו כן אפשר לפרש שמשפיק שהפחד מעם ישראל שנוצר במכות מצרים ובקריעת ים סוף והמשיך בניסים הגלויים והמפורסמים של ענני הכבוד נשאר בתוקפו משך 40 שנה, והתחדדו שוב ערב כניסתם לארץ בנס שהיה בנחל ארנון שהצוקים התחברו וריסקו את כל האויבים.

וברגע שהפחד נשאר והתחדד בסוף 40 שנה ממילא הפחד השתרש בעמי הארץ ואין צורך להתפלל שימשיך אצלם עוד הפחד, שהרי הפחד מעם ישראל כביכול כבר השתרש בגויי הארץ כטבע.

אומנם חשבתי לתרץ באופן נפלא אחר, שלו יצויר אם אכן כל גויי הארץ היו מפחדים כל כך עד שהיו נידמים כאבן בלי אפשרות לקום ולהילחם, ובלית ברירה גויי הארץ היו מרמיים דגל לבן ונכנעים, אבל לעם ישראל זה רק היה יוצר בעיה קשה, כי בני ישראל נצטוו לא להחיות כל נשמה בארץ ישראל, ועל עם ישראל הייתה חובה לנקות את כל ארץ ישראל מתושביה הגויים, ואם עם ישראל היה הורג אכן בקלות את כל יושבי הארץ במצב שלא נלחמו, זה היה גורם שם רע נוראי לעם ישראל שהרג עמים חפים מפשע כאשר אנשיהם נכנעו.

כשם שיעקב אבינו אמר לבניו אחרי שהרגו את אנשי שכם בלי מלחמה כשהיו אנשי שכם שוכבים כואבים במיטתם לאחר ברית המילה שעשו, וכתוב **"ויאמר יעקב אל שמעון ואל לוי עכרתם אתי להבאישני בישוב הארץ בכנעני ובפרזי ואני מתי מספר ונאספו עלי והכוני ונשמדתי אני וביתי"**, והכוונה

וטהר לבנו – בשלח "שירה"

כל המחלה אשר שמת במצרים לא אשים עליך, כי אני ה' רופאך

שהם למטרה טובה וצודקת, ואילו אצל הקב"ה הרחמים לישראל והאכזריות והנקמה ברשעים נובעים מאותו מקום כביכול, (ואולי אצל עם ישראל יד ימין זה רחמים ויד שמאל זה דין, כפי שמצאנו שהויה מבטא מידת הרחמים ושם אלוקים מבטא מידת הדין).

על כל פנים עם ישראל עצמו שיבח בזאת את הקב"ה ובכל זאת מדוע היה צורך להסביר להם זאת שוב במרה שהיה לאחר קריעת ים סוף?!

ואולי עם ישראל הבין שה' עושה פעולות הפוכות בו זמנית הבאות מאותה תכונה, אבל היה קשה להם שכשם שדוד המלך לא היה ראוי לבנות את בית המקדש שמהותו שלום, כי הוא הרג אנשים בחייו ולמרות שהוא עשה מצווה גדולה שנלחם מלחמות א"י והרג את שונאי ישראל, בכל זאת זה לא התאים, לכן תמחו איך יתכן שאת התורה הקדושה הקב"ה כותב באצבע בה הוא היכה את המצרים, והרי התורה כל נתיבותיה שלום כשם שהמזבח מהותו שלום?!

ועל זה הסביר הקב"ה לעם ישראל במרה, שאצל הקב"ה שמהותו שלום אין הדברים סותרים, וכדברי רש"י שאין ה' כמידת בשר ודם משא"כ דוד המלך שהוא בשר ודם.

ואנחנו נדבוק בדרכי ה' יתברך, ובדומה לדרכי ה' ההפוכות מקצה לקצה כך ננהג אנו, שבאותו להט בו היצר מפתה אותנו לעשות רע, נשתמש בלהט זה ונהפכו ללהט חיובי ואש נקמה נזעק בקול גדול אתה היצר שונאי ולא אתן לאש התבערה לעבירה להחטיא אותי, אלא באש תבערה אמחוק אותך כי אתה שונאי ומבקש את נפשי לשאול בזה ובבא, וכמו כן אמחוק כל זכר ממך בלי לחשוב, אלא בלהט ובדחף כאילו לא נשלט למחוק כל זכר וכל פתח לטומאה, וב"ה נצליח להתקדש אמן.

המשך – נקמת ה' בגויים במידת הרחמים

הרחמים וכביכול זה לכלוך כפי שדוד לא בנה את בית המקדש כי הרג גויים למרות שעשה מצוות – אבל התשובה היא שזה חלק ממידת הרחמים לנקום למען ישראל, וכמו שכתוב בפרשה ימינך ה' נהדרי בכוח ימינך ה' תרעץ אויב אותו יד ימין של חסד עוזרת לישראל ונוקמת בגויים.

ואולי גם זה ממידת החסד ככתוב בנביא שם, שהגאולה באה בגלל הכעס האדיר שיש להקב"ה לנקום בגויים, ממילא הכעס והנקמה הם ממידת החסד לגרום לגאולה בלי לנכות ממצוות עם ישראל.

**האם המצרים מתו בפעם אחת?!

עולם, ויגיעו לשלב ב' שהוא חזרה בתשובה וקבלת עול מלכות שמים, אבל למרות שהם הגיעו לשלב א' שהעזועים גרמו להם להכיר בכוח השם, בכל זאת הם הכבידו את ליבם ולא רצו להיכנס לדרגה השנייה, כי לא רצו לחזור בתשובה.

ולכן מידה כנגד מידה, מיד כשהגיעו לפני מותם לזעזועים במרכבה וראו שערי מוות, והגיעו שוב לשלב א' שהכירו בכוח השם, אבל כמו שבמכות מצרים הם הכבידו לבם ולא באו לשלב ב' של תשובה, **לכן מידה כנגד מידה**, ברגע האמת שבאמת כשכבר גם הם רצו להיכנס לשלב ב' של תשובה, לא נתן להם ה' את ההזדמנות, ומיד אמר למשה עכשיו, **"נטה את ידך על הים וישבו המים על מצרים על רכבו ועל פרשיו"**, שימותו כשהם רשעים בלי תשובה.

ואולי זה הכוונה בפסוק בנביא שכל המצרים מתו ביחד ומהר, הכוונה במהירות רגע לפני שיספיקו לחזור בתשובה, ויחדיו מתו דהיינו במצב שווה שכולם בסוף נמצאו מתים בלי תשובה, או שנפרש שכולם מיד אמרו כאחד **"ה' נלחם במצרים"**, וממילא מרגע זה **כולם כמתים**, שהתקיים בהם השלב שהיה נצרך להם קודם מיתתן וכאמור, למרות שיש מהם שתהליך מיתתן היה בזמן ארוך כקש הטובע.

הקשה החתם סופר שאלה שרבים מהמפרשים מקשים שאם כתוב שה' לא ישים עלינו מחלות ממילא לא צריך רפואה, ולמה כתוב **"כי אני ה' רופאך"**?! **ובפשטות** אפשר לענות שמחלות קשות כמו של מצרים מכות שאי אפשר להתרפאות מהם הקב"ה לא ישים בנו, אבל מחלות רגילות בהם יהודי כן יכול לחלות, ועל מחלות רגילות אלו נכתב **"כי אני ה' רופאך"**.

ומתוך החתם סופר, שלישראל כאב לחשוב שאותה אצבע ה' שהכתה במצרים את 10 המכות, היא זו שכתבה את עשרת הדברות שכתוב שנכתבו באצבע אלוקים, **ועל** זה בא הקב"ה לומר לעם ישראל שאין הקב"ה כבשר ודם אלא הקב"ה באותה דבר ממית ומחיה מחליא ומרפא.

וקצת קשה שהרי עם ישראל עצמו כבר שיבח את ה' בדיוק במידה ותכונה זו, כשאמרו בשירת הים **"ימינך ה' נהדרי בכוח, ימינך ה' תרעץ אויב"** וכתב רש"י נאדר בכוח לעזרת ישראל, ואותה יד ימין תרעץ אויב – תשבור ותרסק את המצרים, ומוסיף רש"י מה שא"א לאדם לעשות שני מלאכות ביד אחת.

ולכאורה כוונת רש"י שאדם רגיל פעולות נחמדות נובעות ממקור אחר באופיו מאשר פעולות נוקשות ואכזריות למרות

בלומדי עם תלמידי המצוינים בת"ת תורת אמת בב"ב למדנו בספר ישעיה סג' שכתוב שם שה' יכול להרוג בקלות ומרחוק אבל בכל זאת הקב"ה מתקרב להרוג את אדם ומתלכלך בדם שכביכול ניתן על בגדי ה', ושואלים למה התלכלך – מדוע אדם לבושו?!

ואולי כי הקב"ה מתפנה מכל עסקיו כביכול לנקום בעצמו ולא על ידי שליח באדם, אבל הנמשל כלפי הלכלוך לא מטובן כ"כ, והתשובה היא בשיתוף רעיון שהתחילו תלמידי היקר **שמואל לוליכט** שה' הרג ונוקם במידת

בנביא ישעיה מג' יז' כתוב "המוציא רכב וסוס חיל ועוזו יחדו ישכבו בל יקומו דעכו כפשתה כבו", והמצודת דוד מבאר בפשטות את הפסוק: הנותן בלב מצרים להוציא אנשי הרכב וסוסיהם ואנשי החיל עם כל החוזק לרדוף אחר בני ישראל. **יחדו - כולם יחדו שכבו ולא הוסיפו לקום כי נטבעו במי הים. דעכו - נפשותם קפצה מהם וכבה מהר כפשתה הדולקת הכבה מהרה כי לא תתעכב הרבה בשריפתה, עכ"פ משמע בפסוק שמתו יחדיו ובמהירות יצאה נשמתם.**

והקשה תלמידי היקר שלמה זלמן סטאר ני"ו שהרי מפורסמים דברי רש"י בשירת הים בד"ה כמו אבן – שדייק שהרי במקום אחר כתוב צללו כעופרת ובמקום אחר יאכלמו כקש, ומבאר רש"י שהרשעים כקש הולכים ומטורפים עולים ויורדים. בינונים כאבן והכשרים כעופרת שנחו מיד, משמע שרק שליש מהמצרים מתו מיד, ולא בבת אחת ולא במהירות הם מתו?!!

ונראה לתרץ על פי הנכתב קודם בד"ה "ויסר את אפן מרכבתיו" על פי האבן עזרא, שמה שאמרו **"כי ה' נלחם להם במצרים"**, היה זה כהבטחת הבורא **"וידעו מצרים כי אני השם"** והיה זה רגע לפני מותם, **ובארנו** שבורא עולם נתן למצרים את עשרת המכות, זה לא היה בכדי לנקום בהם, אלא שיהיה להם זעזוע בחיים ויכירו בכוחו של בורא

וטהר לבנו – בשלח "שירה"

בחרון אפך נערמו מים נצבו כמו נד קפאו תהומות

ולכן יתכן שכמו שבכורי מצרים מתו ככופר נפש תחת בכורי ישראל שניצלו, כי היה קטרוג על עם ישראל, כך בים סוף עם ישראל ניצול מהקטרוג על ידי הכופר נפש שהמצרים טבעו בים סוף תחת עם ישראל.

אך היות וקודם עם ישראל ניצל ע"י שנקרע להם הים, וזאת עוד קודם שמתו המצרים תחתם ככופר נפש, לכן היה חרון אף בעת קריעת ים סוף כי הצלת היהודים חתמה את הגולל על המצרים וחיבה את איבוד המצרים שיטבעו בים סוף כי הם הכופר נפש עבור עם ישראל.

ולפי זה שאכן לפני קריעת ים סוף בעת זריקת החיצים על ידי המצרים שספגו הענן, היה קטרוג כתוב **אלוקים** וכפי שכתב רש"י שהייתה **מידת הדין על עם ישראל**, אבל בעת קריעת ים סוף כתוב **"ויושע ה' ביום ההוא את ישראל"**, במידת רחמים על ישראל, כי **החרון אף שהיה בקריעת ים סוף הייתה מכוונת אך ורק למצרים** שנחתם דינם בהצלת עם ישראל, וכדברי הרמב"ן **"היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים"**, שהיא **מדת הדין** שעשה ה' במצרים, ואפשר להוסיף שעוצמת היד הגדולה היא שהמצרים שימשו כופר נפש על עם ישראל, ומידת הדין חלה רק על המצרים.

ואולי לפי זה אפשר לתרץ את סתירת הפסוקים לכאורה האם היה נס מיוחד שהייתה רוח מיוחדת מה' **שנשף להטביע את המצרים**, או ששבו המים להרגלם וממילא בדרך הטבע כביכול טבעו המצרים כמשמעות הפסוק **"ויושב הים לאיתנו"** – וכדברי הרמב"ן (אומנם גם לרמב"ן בד"ה נשפת המצרים שהיו סמוך לחוף ולאילו שידעו לשחות רוח ה' העיפה אותם לים)?? **ואולי** אכן היות ובנס קריעת ים סוף להצלת עם ישראל היה חובה שיתקיים הכופר נפש שישבו הים לאיתנו בזמן הנכון להטביע את המצרים, לכן בעת קריעת ים סוף **נקבע בנס הזמן המדויק והמכוון בו בדרך הטבע ישוב הים לאיתנו ולהרגלו**, ולכן נחשב מה ששב הים לאיתנו כטבעו לנס שכביכול נעשה ברוח ה' מיוחדת וילייע.

לכאורה יש להקשות, שכביכול לקרוע את הים בכדי להציל את עם ישראל כתוב שזה נעשה בחרון אף, ואילו כלפי הטבעת המצרים כתוב **"נשפת ברוחך כסמו ים"**, שמשמע בלי כעס, ולכאורה הכעס היה צריך להיות כלפי המצרים ולא כלפי עם ישראל!?

והנה כתב רש"י נשפת - לשון הפחה וכן (ישעיה מ) וגם נשף בהם, ואם נפרש הפחה לשון **גנאי** ודומה לדברי רש"י **ברכות** כד' ד"ה שגיהק - פעמים שאדם מוציא מגופו לפיו **נפיחה מתוך שובעו וריחה כריח המאכל שאכל**, א"כ פחות קשה שלפחות כלפי המצרים הרגם ברוח שיש בה ביזיון וד"ל וצ"ע אם נוקטים לשון ונמשל כזה כלפי הקב"ה, אך הערוני שכתוב בבראשית **"ויפח באפיו נשמת חיים"**, אם כן אין הכרח כלל שהפחה היא לשון גנאי.

ונראה לתרץ על פי קושיה נוספת שהנה רש"י והאבן עזרא **בשירת הים בפסוק ז' על הפסוק "וברב גאונך תהרס קמיד תשלח חרונך יאכלמו כקש"** כתבו: שאם ברוב גאונו לבד אויביו נהרסים קל וחומר כששלח בם **"חרון אף"** יאכלמו, הרי שהמצרים מתו בים סוף כאשר הקב"ה שלח בהם חרון אפו, והלוא כאמור קודם כלפי הצלת עם ישראל מוזכר בפסוק ברוח אפך שזה חרון אף ואילו אצל הטבעת המצרים כתוב ברוח אפך??

אלא נראה לתרץ ב' הקושיות ע"פ דברי רש"י ישעיה מג' ג' **"נתתי כפרך מצרים"** - שהם היו לך לפדיון שבכוריהם מתו ואתה בני בכורי נצלת, והייתם חייבים כליה כנאמר ביחזקאל כ' **"ואומר לשפוך חמתי עליהם בארץ מצרים"**, **והנה** כתוב ברש"י בפסוק הקודם לקריעת הים **"וילך מאחריהם"** שבדרך כלל נזכר מלאך ה' וכאן מלאך האלקים, ואלקים משמעותו דין, **מלמד שהיו ישראל נתונים בדין באותה שעה (קודם קריעת ים סוף) אם להנצל אם להאבד עם מצרים**, ודבריו ע"פ רש"י במכילתא:

וחמושים יצאו בני ישראל מארץ מצרים

ויותר נראה שהקב"ה רצה שיחודד להם **"ה' ילחם לכם ואתם תחרישון"**, שלמרות נשקם יסמכו אך ורק על ה' שינצחו רק בכוחו את מצרים כפי שאכן היה, וזה מסר לדורות, לסמוך על ה'!!

למרות שלפעמים נראה שיש לנו כוח כפי שחשב **בר כוכבא** שהיו לו חיילים גיבורים עצומים, שהיה בודק אם חייליו הם גיבורי חייל, ולצורך כך היה מצווה עליהם לקצוץ את בוהן ידם. וחכמי ישראל התנגדו לדבר, מאחר והוא עושה את בחורי ישראל בעלי מומים. לכן הציעו לו מבחן אחר לעקור מהשורש עץ ארז תוך כדי רכיבה על סוס, והיו לו 200 אלף כרותי אצבע ו 200 אלף עוקרי ארזים תוך כדי רכיבה על סוס!!!

וכך כוכבא היה אומר לפני יציאתו לקרב **"ה' לא תסעוד ולא תכסוף (לא תעזרנו ולא תביישנו), "הלא אתה אלקים זנחנתו ולא תצא בצבאותינו"**.

ויצעק משה אל ה' לאמר, מה אעשה לעם הזה עוד מעט וסקלני

ישראל כעס על הקב"ה כביכול מדוע הם כועסים על משה רבינו מה הוא אשם בטענתם?? ובאמת משה טען להם **"מה תריבון עמדי מה תנסון את ה'"**.

ומיד לאחר שענה לו ה' **"מה איכפת לך?? אמר לו ה' "עבור לפני העם"** ומפרש המדרש, שא"ל **עבור על דבריהם**, ר' מאיר אומר: **מה אני משלם טובה תחת רעה אף אתה הוי משלם טובה תחת רעה**.

ויתכן שזה הכוונה, **מה איכפת לך**, דהיינו, למרות שפגעו בך עם ישראל וגם על הצד שיש לך ספק שמא רוצים להורגך, בכל זאת, **א. אל תיפגע מהם**, ב. תראה להם **שלא נפגעת** – **"עבור על דבריהם"**,

כתב רש"י - אין חמושים אלא מזויינים – בכלי נשק, וכתוב זה לא נכתב כי אם לשבר את האוזן, שלא תתמה במלחמת עמלק ובמלחמות סיחון ועוג ומדין מהיכן היו להם כלי זיין שהכו ישראל בחרב.

וקצת תמוה **מאין להם נשק** שהרי לא כתוב שהמצרים השאילו להם נשק?? **ואולי** בכוונה תחילה נתן הקב"ה בלב המצרים לא לחטט להם בבתיהם, ולכן נשאר להם נשקם וגם כל המקנה והחמורים הרבים שהביאו עמם בירידתם למצרים משך 210 שנה.

ויתכן שמטרת הקב"ה בכך, א. להראות שלא עזר הנשק לעם ישראל במצרים, וגם זה לא עזר להם כשיראו מלחמה שבכל זאת יפחדו ויברחו למצרים.

עם ישראל במדבר צמא למים, ורבו עם משה רבינו, ולכן ויצעק משה אל ה', שואל **המדבר רבה** מדוע כתוב **"לאמר??"** עונה המדרש, **"לאמר"** - אמר משה לרשב"ע **הודיעני אם הורגים אותי אם לא?? ענה לו הקב"ה - מה איכפת לך!!** וזה פלא עצום מה תשובה הקב"ה מה איכפת לך, **הרי מדובר כאן על חייו של משה!!** וכבר ראינו שהרגו את חור כאשר ניסה למנוע מעם ישראל לחטוא בעגל!!

ונראה לתרץ ע"פ דברי המדרש קודם על הפסוק **"למה זה העליטנו ממצרים"**, מכך היה ר"י אומר **נפל הבית חבל על החלונות**, דהיינו שגם אם לא רוצים את הבית, לפחות שניצלו ויפרקו וישתמשו בחלונות ובדלתות השלמים, וחבל על זריקת הבית עם החלונות והדלתות הטובים, והמשמעות שגם אם עם

וטהר לבנו – בשלח "שירה"

אתה הדעת מאסת ואמאסך מכהן לי, ותשכח תורת אלקיך
אשכח בניך גם אני" ומפרש המצודות דוד עמי נכרתו על כי לא ידעו אותי.
והואיל ואתה הכהן מאסת את הדעת ולא למדת את העם, לכן
גם אני אמאס אותך מלכהן לי, ותשכח - על ששכחת את התורה
אשכח גם אני את בניך ולא אושיע להם.

ויתכן שיש כאן 2 שלבים, שבהתחלה הכהן לימד תורה, אבל
תלמידיו התחצפו ורבו עמו, ובשלב השני הוא נשבר והתיאש
ומאס לתלמידיו בגלל הפגיעות שפגעו בו תלמידיו, ומכאן הוא
הידרדר שגם הוא שוכח את התורה.

והכישלון של הכהן, שאסור לו להיפגע מתלמידיו, כי בכך הוא
ישבר, ואסור לו להראות להם שהוא ניפגע, אלא ימשיך להראות
להם אהבה ואכפתיות, כך הם גם פחות יריבו איתו כי ממילא
הוא לא נפגע, וגם יתפעלו מאהבתו אליהם שמחזיר להם טובה
תחת רעה.

לא יכלו לשתת מים ממרה כי מרים, ויורהו ה' עץ וישלך אל המים, וימתקו המים

וללמדו, והוא כביכול ממרר את חיי ההורים והמחנכים
ושאר תלמידי הכיתה או הישיבה מושפעים ממנו לרעה.

אבל עלינו לזכור "ויורהו ה' עץ" שעל ידי פעולה אפילו
פעולה שנראית לנו כלא הגיונית וצודקת וכביכול פעולות
שאין בהם תועלת עלינו להשקיע נגד ההיגיון בילד ולזכור
שאנחנו מקיימים מצוות ה' להשקיע בכל ילד יהודי, גם
בדרכים לא הגיוניות, ופתאום הילד הופך להיות ילד מתוק
וממושם ומסור עוד יותר מאחרים ומחכים את רבותיו
לתדהמת חביריו המשתוממים על המהפך שמתחולל מול
עיניהם.

ובאמת לכל ילד יש בו מיוחדות לטובה, ולפעמים בתכונה
אחת הוא טוב יותר מחביריו, ומחנך טוב לוקח את הצד
החיובי שיש באותו תלמיד, ומרומם אותו ומחשיבו מול
חבריו דרך אותה תכונה טובה.

וגם בתכונות הרעות בהתעמקות נוספת אפשר למשל
במקום לכעוס על תלמיד מרדן ומתחכם כביכול כמין
היפכא מסתברא, להתייחס לסברתו ההפוכה בחשיבות לא
כפגיעה בך, ולהתעמק בטענתו למרות שנאמרה בהתרסה,
וממילא לאט לאט אותו תלמיד הופך להיות חלק מעומק
השיעור ולחלק הבונה בשיעור ולא לחלק המתריס וההורס
שיעורים בחוצפה!! וכביכול מלימון עשית לימונדה מתוקה
להנאת כולם.

ואותו תלמיד שמקבל יחס חיובי על ערכים אמיתיים
הקיימים בו, שרק שעכשיו סוף התגלו וסוף סוף הם
בולטים ומנוצלים לטובה, מכוח זה הוא מקבל תדמית
חיובית, וממילא יש בו חשק להוכיח שהוא שווה גם
בתחומים אחרים, כי הוא מרגיש שווה בין שווים בין
המצוינים שבכיתה וככה הוא עולה ומתעלה להנאת כולם
בס"ד, והכל בזכות המחנך שהתעמק ושם לבו למטרת על
למצוא מעלות תלמידיו ולא חסרונותיהם חלילה.

וב"ה זכיתי ומצאתי מדרש רבה בכי תשא במדרש רבה מג' ג', ביארו רבן שויחל משה הכוונה שהפך את המר
למתוק, ויחל לשון חלוי, ומבארים חכמי המדרש שכשבאו ישראל למרה משה הררה בלבו לשם מה נבראו המים המרים?
מה התועלת ולמה בכלל נבראו בעולם?

א"ל הקב"ה כל דבר בעולם נברא לצורך, ואני מלמדך שעליך להשתמש תמיד להפוך את המר למתוק, ככתוב (שמות טו)
"ויורהו ה' עץ" ויראהו לא כתוב כאן אלא "ויורהו" שזה לשון למוד שכך ינהג משה בעתיד, והודו לה' שזכיתי לכוון לדברי המדרש.

וכיון שבאו ישראל למדבר וחטאו ובקש האלקים לכלות את ישראל, אמר לו משה: רבש"ע מבקש אתה לאבד ולכלות את
ישראל כאילו הם מיותרים בעולם, וכי לא כך אמרת לי במרה הוי מתפלל והפוך את המר למתוק!! ולכן גם עכשיו דרש
משה חלי מרירותם של ישראל ורפא אותם מחטא העגל.

ומבטיח אני לכם שאת השורות הללו כתבתי מדם לבי, כי זה אור לדרכי בחינוך תלמידי היקרים בכל מקום בו אני מלמד
בס"ד, והודו לה' בזכות דרך זו הקב"ה נותן סייעתא מעל דרך הטבע ואני מודה להקב"ה על ככל יום שאני זוכה
ללמד תלמידי ישראל שכולם יקרים מפז ומעל כל מעלה שבעולם.

שלא איכפת לך ממה שפגעו או מאיימים עליך, ודע לך משה
שאין לך צל של סכנה, כי אם אכן בביטחון עצמי תמשיך
להתפלל עליהם בכל הלב בלב נקי בלי כעס עליהם, כך הם יראו
את טובך שאתה משיב טובה תחת רעה, וגם אם היה אחד שרצה
להורגך בראותו את טוב ליבך הרחום והסולח, בוודאי מתחרט
הוא על מחשבתו הזדונית והרעה.

ובעצם כאן יש הוראת דרך למלמדים, שאסור לכם להיפגע
מתלמידכם הנוהגים בחוצפה ובכפיות טובה, בפרט בדור שכזה,
אלא תראו להם שלא נפגעתם, ותמשיכו לאהוב אותם ולדאוג
להם ולהראות להם את אהבתכם להם למרות הכל, כך תזכו
להצליח בחינוך התלמידים שנים רבות.

לעומת זאת מצאנו בנביא הושע פרק ד' פסוק ד' "ועמד כמריבי
כהן" ומפרש רש"י שהתלמידים רבים ומתקוטטים עם רבם
המלמדם תורה, מצד שני כתוב בפסוק ו' "נדמו עמי מבלי הדעת, כי

ובהמשך כתוב "שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו,
ויאמר אם שמוע תשמע לקול ה' אלקיך והישר בעיניו
תעשה והאזנת למצותיו ושמת כל חוקיו כל המחלה אשר
שמת במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך".

ותלמידי היקר שון אלבז ני"ו בהיותו בכיתה ד' בשבוע ראשון
לציון משל זאת לשוקולד המר שאי אפשר כמעט לאוכלו
כמו שהוא מרוב מרירותו, ורק בתוספת הרבה סוכר מתוק
הוא הופך לשוקולד מתוק, ולא רק שהוא מתוק אלא הוא
הופך לממתק ממכר בכל העולם בכל הגילאים.

כך עשה הקב"ה שהמים המרים על ידי העץ שנוסף למים
נמתקו את המים, ובעצם הקב"ה קבע לחק ומשפט בטבע
שהרבה דברים מרים או מלוחים וכדומה שאינם ראויים
לאדם, על ידי שיצרנו חומרים אחרים יתוקן הדבר לבני
אדם, הן בענייני אכילה והן בענייני כימיה וביולוגיה שעל
ידי עירוב חומרים נוצרים חומרים חדשים כביכול וכביכול
משנים ומהפכים טבע קודם לטבע חדש ולעיתים הפוך
ממצבו הקודם.

ובעצם הקב"ה עשה ניסוי מעבדה לעם ישראל שיבינו את
התופעה הנפלאה שאפשר לקחת טבע רע כביכול ולהפכו
לטבע טוב ונחשק.

והקב"ה טוען לעם ישראל אכן יש טבע כביכול רע בעולם,
כמו מחלות קשות ומכות מצרים, והתרופה כנגד סכנות
הטבע היא לימוד התורה וקיום מצוות הבורא, שזה מבריא
את האדם ומצלת אותו מהטבע הרע, כי הבורא שיצר את
הסכנות הוא עצמו קבע שההגנה למחלות הטוב ביותר הוא
לימוד התורה וקיום המצוות.

וכך גם אפשר לנצל רעיון זה בחינוך ילדים, שלפעמים
נראה לנו שהילד הוא כמו המים המרים שקשה לחנכו

וטהר לבנו – בשלח "שירה"

ויבאו אילמה ושם שתיים עשרה עינות מים ושבעים תמרים ויחנו שם על המים

כפי שהיו שוטרים יהודים שהתנהגו בשפלות ובאכזריות ליהודים בימי השואה המחרידה בכדי להתחנף לנאצים ובתקווה שכך הם ישרדו.

אבל אותם זקנים – שוטרי העם, במקום להיות שפלים ונבזים הם הפכו את התפקיד הבזוי והמחריד לקרש קפיצה להתעלות – שהם התנהגו בכבוד ליהודים הסובלים ועודדו אותם תמיד, ובגלל התנהגותם הנחמדה ליהודים, השוטרים הוכו באכזריות על ידי נוגשי פרעה, ולכן זכו להיות זקני העם להיות בעלי נבואה וממוסרי התורה.

אכן מיד לאחר שעם ישראל הבינו את הסוד שמים מרים יכולים להתהפך למתוקים, עם ישראל מצאו 12 מעיינות מים כנגד 12 שבטים, ושבעים דקלים שבנס הספיקו לכל עם ישראל, והמספר 70 היה כנגד 70 הזקנים.

וחשבת שהקב"ה רצה להוכיח לעם ישראל את הרעיון הקודם איך הופכים מר למתוק גם בבני אדם, כי הנה הזקנים הם אלו שהיו שוטרי העם שמונו על ידי פרעה להעביד את העם בפרך, והזקנים הללו יכלו להיות משתפי פעולה עם האויב העיקר להציל את עצמם ואת משפחתם

יהושע צא להילחם בעמלק

אלא יתכן, שהיות ועמלק בא לטמאות את עם ישראל היו חייבים את כוחו של יוסף שכשם שכוח עם ישראל לצאת בשלום ממצרים היה מכוח קדושת יוסף שנלחם לא לפגום בברית קודש ונשאר קדוש וטהור למרות כל הניסיונות, לכן ביקש משה מיהושע שיעורר זכותו של יוסף במלחמת עמלק שקדושת יוסף תגן על הנחשלים שלא יפלו בטומאת עמלק.

ואכן מצאנו שגם ים סוף נקרע בזכות ארונו של יוסף, - **הים ראה ויננס, ראה ארונו של יוסף**, כי אכן לא היה זכות לדור יוצאי מצרים שנשתקעו במטי' שערי טומאה זכות לנס קריעת ים סוף, ולכן כוח זכות יוסף שהתעוררה גרם לים להיקרע, ולזכות את עם ישראל כולו בנס.

למרות הקטרוג של השטן שטען הללו עובדי עבודה זרה וכן הללו עובדי עבודה זרע, ומדוע היהודים ניצולים והמצרים טבעו בים, כי קדושת יוסף עצומה לדורי דורות.

כתוב במדרש רבה נ"ג ש"משה שלח את יהושע להילחם בעמלק בטענה שעמלק בא להילחם ביציאת מצרים נגד עם ישראל זה באשמת יוסף שגרם להכניס את עם ישראל למצרים.

ולכאורה קשה מה הקשר לכאורה הרי עמלק שונא את ישראל ואדרבא הוא התאפק 210 שנה עד שנלחם ולכאורה אם היו בארץ ישראל ולא היו הולכים לגלות מצרים העמלק היה נלחם בהם עוד הרבה קודם?!

אלא לולי גלות מצרים עם ישראל היה כולו צדיקים וקדושים ועמלק לא היה מנסה לקרר את עם ישראל כי לא היה לו אפילו נחשלים וחוטאים בעם ישראל כפי שהיה עכשיו בעת יציאת מצרים, ועל זה בא משה וטען ליהושע שבגלל יוסף נגרמה מלחמת עמלק, ובכל זאת עדיין קשה שכל זה מכוח גזירת עליון, ואדרבא יוסף רק ריכך את גלות מצרים שעדיין ישאר קצת צדיקים בעם ישראל למרות גלות מצרים האיומה?!

ראו נא עד כמה זכות וכוח האבות שלנו גדול ועצום הוא לדודי דורות הוא משפיע, וזכות האבות ממשיך בעיקר למי שממשיך בדרכי אבותיו, ויתכן שאם אתה ממשיך דרכי אבותיך זה כביכול ממעצים את הכוח ולמרות שמול אבותיך אתה קטן וכביכול הוספת טיפה לעומת בריכה שלימה, אבל יתכן שהיות ויש ירידת הדורות חדה וקשה, אז הטיפה שלך שווה המון, ומעצימה הרבה יותר ממה שאתה מדמיין שאתה משפיע לטובה, ולכן שווה מאוד להתאמץ ולהמשיך בדרכי אבותינו הקדושים, ונזכה לברכה ולכל טוב בזה ובבא, ולבנים ובני בנים דורות ישרים מבורכים עדי עד אמן.

אגב הגאון הרב אליהו פרידלנדר מנהל רוחני של ת"ת תורת אמת המשייל זאת לנרות שבת הלבנות מפרפין שאמורות לדלוק 6 שעות, אבל אם מוסיפים בהם מעט שמן זית יחד הם דולקים שעות ארוכות הרבה יותר מאשר כל אחד בנפרד.

ביום השביעי יצאו מן העם ללקט ויאמר ה' אל משה עד אנה מאנתם לשמר מצותי ותורת

ובסעייתא דשמיא מיוחדת מיד קפץ מולי דברי המדרש רבה שלמדתי בשבת פרק כ"ט י' שכתב: ויקצוף עליהם משה – על דתן ואבירם שהותירו מהמן, וכיון שכעס שכח לומר לעם ישראל שילקטו ביום הששי שני עומדים לאחד, כיון שהלכו ולקטו ביום הששי ומצאו כפלים באו הנשיאים ואמרו למשה שנאמר ויבואו כל נשיאי העדה ויגידו למשה ומה אמר להם הוא אשר דבר ה', ואינו אומר הוא אשר דברתי אלא אשר דבר, ששכח!! ועל ששכח לצוות את עם ישראל שילקטו כפול ביום שישי עבור שבת על זה נענש שהקב"ה הכליל את משה ב"עד אנה מאנתם".

אבל שמתי לב, שיש עוד מדרש א"ר אלעזר בר אבינא מצינו בתורה ובנביאים ובכתובים ששקולה שבת כנגד כל המצוות בתורה, מנין שבשעה ששכח משה לומר להם מצות שבת, אמר לו ה' (שמות יד) **עד אנה מאנתם לשמור מצותי וגו'** ומה כתיב אחריו **"ראו כי ה' נתן לכם את השבת"**.

ולכאורה קשה שהרי משה עוד לפני שבת אמר להם ביום שישי שמצאו עומר כפול בכדי שיכינו מהיום עבור שבת – ובעצם כבר מסר להם את מצוות שבת עוד קודם השבת, ומדוע אומר המדרש שמשה לא מסר להם את מצוות שבת אלא רק לאחר שה' גער בעם ישראל **"עד אנה מאנתם"?** ובאמת מה חידש משה בצווי על השבת שלא אמר לעם

החברותא במנחת חינוך היקר הרב אלדד נתנזון שליט"א, הקשה **רש"י בפרק ט"ז כ"ח** כותב ע"פ הגמרא **"ב"ק צ"ב"** שעל ידי הרשעים מתגנים הכשרים, והכוונה שלכן כתוב מאנתם לשון רבים שכביכול גם משה אשם בדבר.

ואילו בפסוק כ"ב מפרש רש"י ש"משה נענש שנכלל כביכול בטענת ה' **עד אנה מאנתם**, כי נצטווה מאת ה' להודיע לעם ישראל על מצוות שבת וההכנה לשבת, ולא אמר להם רק לאחר שבאו הנשיאים ואמרו לו שמצאו לחם משנה.

ולכאורה קשה שהרי כתב רש"י ש"משה לקה בגלל הרשעים, ולא בגלל ששכח לומר להם ציווי ה'?"

והנה בסנהדרין י"א מובא שכלל עם ישראל נכללו בגערה ותביעת ה' **"עד מתי מאנתם"** למרות שרק בודדים חטאו, בכל זאת ה' כלל את כלל עם ישראל בכדי שלא לבייש את הרשעים הבודדים.

ומלבד זה קשה מדוע לא מופיע עונש למשה רבינו על שכעס וקצף על דתן ואבירם שהותירו מהמן בבוקר עד שהסריח ותולעים אכלו ממנו?!

וטהר לבנו – בשלח "שירה"

במפורש, ורק דתן ואבירם ניצלו כביכול פרצה זו שלא נאסרו במפורש על כך, ולכן התחשב בהם ה' על כבודם כי האיסור לא היה חד.

וכביכול יש בזה קצת אשמת משה שלא חידד הדברים במיוחד לאנשים כדתן ואבירם, והקב"ה העיר באופן כללי לכל עם ישראל בכדי לא לפגוע בדתן ואבירם על חטא לא מפורש וחד זה.

ולמרות שלא היה חילול שבת מפורש בשבת זו, בכל זאת כתוב **במדרש רבה** כאן, אמר רב יהודה אמר רב אלמלי שמרו ישראל שבת ראשונה לא שלטה בהן אומה ולשון, שנאמר **"ויהי ביום השביעי יצאו מן העם ללקט"** ומיד כתוב **"ויבא עמלק"**, וכל כך למה?!

אלא שחובת ההתבוננות **"ראוי"** היא תביעה חזקה ועוצמתית, כי לא כל דבר חייבים לפרט אלא מוטל עלינו להבין מתוך שכל הישר!!

ולא נהיה כאותו אחד שנסע ועצר ברמזור אדום, ומיד חידש את הנסיעה כשעדיין הרמזור אדום, ועצרו שוטר והביאו לבית משפט לתעבורה, ושם טען הנתבע, שאכן הוא נסע כשרמזור אדום היה מולו,

אבל בכל זאת הוא טען שהוא פטור מעונש, כי בספר החוקים כתוב: **"ברמזור אדום עליך לעצור"**, וטען הנתבע, נו... הרי קיימתי לשון החוק כי אכן עצרתי, ולאיפה כתוב שאסור לחדש את הנסיעה בגלל רמזור אדום?!

ובבית משפט חלמאי זה הוא אכן יצא זכאי, ובגללו הוסיפו בספר החוקים **"ברמזור אדום עליך לעצור ולהמתין מלנסוע עד שיתחלף לירוק"**.

ונלמד מזה עד כמה חמור מידת הכעס אפילו על רשעים אמיתיים, כי בגלל זה נגרם שעם ישראל לא שמרו שבת ראשונה, ובגלל זה הפסדנו את ההבטחה שלא ישלוט בנו כל אומה ולשון.

משיח יגיע בשמירת שבת אחת או שנים?

וכמו שמצאנו שעל כל המצות משיח בא, כך על שמירת יום אחד של שבת משיח בא, כי **שבת שקולה כנגד כל המצות**, א"ר אלעזר בר אבינא מצינו בתורה ובנביאים ובכתובים ששקולה שבת כנגד כל המצות, בתורה מנין: שבשעה ששכח משה לומר להם מצות שבת אמר לו הקב"ה: (שמות יד) **"עד אנה מאנתם לשמור מצותי"** וכתוב לאחר מזה **"ראו כי ה' נתן לכם את השבת"**.

ואם כן מדוע רבי יוחנן בן זכאי בשם רשב"י דרש שמירת 2 שבתות בכדי שנוכה לביאת המשיח? **ואולי** יתכן שדעת רבי יוחנן בן זכאי שמאחר ופגמו בקדושת השבת הראשונה של עם ישראל, לכן לא מספיק שמירת שבת אחת, אלא חייבים שמירת 2 שבתות, **אחד לתקן את חילול השבת הראשונה** כביכול בבחינת סור מרע, ושמירת השבת השנייה היא כביכול בגדר שבת ראשונה כי **לאחר תיקון** והיא בבחינת עשה טוב.

וידידי הגאון הצדיק רבי יוחנן ריינער שליט"א מארה"ב טען, שאולי באמת בשבת ראשונה עם ישראל פגמו בקדושתה כאנוסים כי לא הוזהרו על כך בלאו על ידי משה ככתוב במדרש ששכח להזהירם, ולכן אם היו משמרים 2 שבתות דהיינו שבת נוספת היה מתוקן להם שבת ראשונה שלא שמרו כראוי כי לא הוזהרו, וכביכול הוכיח סופו על תחילתו, אבל באופן רגיל מספיק שבת אחד בלבד לשומרה כראוי ואז משיח תכף יבוא.

אומנם מלשון הגמרא שלומדים מ**"כה אמר ה' לסריסים אשר ישמרו את שבתותי"**, משמע שצריך 2 שבתות תמיד

ישראל כבר מיום שישי שאמר להם **"שבתון שבת קדש לה' מחר את אשר תאפו אפו ואת אשר תבשלו בשלו ואת כל העדף הניחו לכם למשמרת עד הבקר"**?

אלא מדויק ממדרש זה שמשה רבינו גם שכח להדגיש קודם השבת לעם ישראל שיש **"איסור יציאה"** ללקוט מן בשבת, שזה מרמז על איסור יציאה ד' אמות מחוץ לתחום, כי זה כלול בצווי ה' שלכן נתן להם כפול בשישי לא רק שאין צורך לצאת אלא **"ראוי"** שמכך שירד כפול ביום שישי זה מוכיח על רצון ה' שאסור לצאת.

וברוך ה' שמצאתי כדברי **בהעמק דבר** פרק טז פסוק כט **"ראוי"** שכתוב **במכילתא** אמר להם משה לישראל **"הזהרו"**, שאחר שדבר ה' למשה **"עד אנה"** התבונן משה והורה גם לישראל, **"כי ה' נתן לכם השבת"**, פי **"שתשמרוה"**, והכוונה לא רק כפי שאמרת ביום שישי שכפילות המן זה כי לכבוד שבת הקדושה, אבל אין איסור לצאת, אלא **"ראוי"** שהקב"ה הכפיל את המן כי זה היה ללמד חובת שמירת שבת על עם ישראל, ע"כ **"שבו איש"** וגו'. שאתם **מוזהרים בעשה ובלא תעשה**.

ואכן, כל הקושיות מתורצות, אכן היה עונש למשה על שכעס על דתן ואבירם שהותירו מהמן, וזה בעצם כוונת **רש"י בפסוק כח'** שבגלל הרשעים הצדיקים מתגנים, כי גנאי הוא למשה ששכח שקצף שזה גם גרם משה רבינו ישכח להודיע ולצוות על השבת לעם ישראל – **כדברי רש"י בפסוק כב'**.

ואילו מהגמרא בסנהדרין, מוכח שעם ישראל לא חילל שבת זו, כי משה רבינו לא ציווה אותם באיסור יציאה כשדיבר עמם לפני שבת, ועל חוסר ההתבוננות שכוונת ה' במן הכפול הוא לאסור יציאה בשבת, את זה כלל עם ישראל הבינו וקיימו גם בלי שמשה ידגיש להם זאת

ונלמד מזה עד כמה חמור מידת הכעס אפילו על רשעים אמיתיים, כי בגלל זה נגרם שעם ישראל לא שמרו שבת ראשונה, ובגלל זה הפסדנו את ההבטחה שלא ישלוט בנו כל אומה ולשון.

במדרש שכתבתי קודם שאם היו שומרים שבת ראשונה לא הייתה שלטה עליהם שום אומה ולשון, ולכאורה למה לא כתוב שהמשיח היה מגיע, ובעצם זה גם **גמרא בשבת** קיח' שם מובא: אמר רב יהודה אמר רב, **אלמלי שמרו ישראל שבת ראשונה לא שלטה בהן אומה ולשון**, שנאמר **"ויהי ביום השביעי יצאו מן העם ללקוט"** וכתוב מיד לאחר מכן, **"ויבא עמלק וילחם עם ישראל"**.

אומנם רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי אמר: אלמלי משמרים ישראל 2 שבתות **כהלכתן מיד נגאלים**, שנאמר **"כה אמר ה' לסריסים אשר ישמרו את שבתותי"** וכתוב מיד לאחר מכן **"והביאותים אל הר קדשי"**.

אומנם בעצם למה צריך 2 שבתות הרי יש טענה מעניינת מאוד **במדרש רבה** שמת כה' יב **"א"ר לוי: אם משמרים ישראל את השבת כראוי אפילו יום אחד משיח בא, ולמה? כי שבת שקולה כנגד כל המצוות, והרי כתוב (תהלים צה) "כי הוא אלקינו ואנחנו עם מרעיתו וצאן ידו היום אם בקולו תשמעו"**.

ומסביר רבי יוחנן: אמר הקב"ה לישראל אע"פ שנתתי קצבה לקץ שיבא אפילו שאין עושים תשובה, אבל אם עושים תשובה אפילו יום 1 אני מביא אותה שלא בזמנה, ככתוב **"היום אם בקולו תשמעו"**, וזה בעצם כמו הסיפור של רבי יהושע בן לוי עם המשיח שאמר לו **שהמשיח יגיע היום** – והכוונה הייתה **היום אם בקולו תשמעו** – סנהדרין צח'.

וטהר לבנו – בשלח "שירה"

המצווה חלש במקצת ולכן אין את הזכות לקבל מיד את המשיח.

ולמרות שמשבת הראשונה לומדים ששמירת שבת שווה כמו קיום כל המצוות, שכתוב "עד אנה מאנתם לשמור מצותי" וכתוב לאחר מזה "ראו כי ה' נתן לכם את השבת", ובכל זאת כוונת התורה, שאכן שבת שווה כמו קיום כל המצוות, ולכן הקב"ה נתן לעם ישראל מתנה את ציווי שמירת השבת ככתוב בפסוקים בהמשך, **ואולי קיום שבת בלי ציווי שווה כמו קיום כל המצוות כולם בלי ציווי.**

ולפי כל זאת אם אכן אני צודק בדברי, התשובה שכתב הגאון הצדיק רבי יוחנן ריינער שליט"א מארה"ב, אכן מתאים ומסביר את כל המפה של הסוגיה הזאת פלאי פלאים, אך עדיין צריך עיון שהרי יש דעות שעם ישראל שמרו כראוי את כל השבתות במשך 40 שנה חוץ משבת של המקושש??

ויבא עמלק וילחם עם ישראל

כביכול השלמת מצוות מילה ודווקא בזה טימא ונלחם, **וכתוב במדרש** בפרשת כי תשא שאלו שהיו מאמינים בפסל מיכה הם נפלטו מהענן ואותם טימא עמלק, וברגע שנטמאו יכול עמלק להרגם כי אין להם את הגנת הקדושה וכדברי הדעת זקנים.

אמר אויב אשיג אחלק שלל

ובכל זאת יצר הרע פיתה את פרעה לשלוח מרגלים כאילו להיתפס על מילתם שאמרו דרך 3 ימים, בכדי שיתגרה לרדוף אחרי בני ישראל בכדי שימותו בקריעת ים סוף.

וייתכן עוד, שהרי ביזת הים הייתה גדולה יותר מביזת מצרים, ופרעה לקח עמו רכוש עצום לחלק בכל זאת בכדי להדליק רגשי נקמה בחייליו הוא דיבר על חלוקת שלל מהיהודים ולא רק מתנות מאוצר המלך העצום שהביא, ודווקא זה גרם שהוכח לעין כל שהכל היה שייך לעם ישראל בשלימות ובלי רמאות.

ומעניין למה גביהה בן פסיסה לא ענה זאת שהכל היה מתנות – בסנהדרין צא', אבל בלי ספק תשלום על מאות שנות עבדות שווה יותר מכל מה שעם ישראל קיבל גם אם זה נחשב השאלה ולא מתנה.

מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו

היגיון, אמונת חכמים עיוורת בכך התפילה מועילה, וכך אכן נפתח הים בזכות "ויאמינו בה' ובמשה עבדו", שראו את נחשון מקשיב למשה ונכנס עד כמעט שטבע ונקרע הים, וזו מבוסס על **ילקוט שמעוני** בשלח רמז רמ', שבלי אמונת חכמים אין אמונה בה', ורק בזכות אמונת חכמים נעשה להם הנס.

ג. היות ומשה ידע שאין כאן סכנה כי הקב"ה גילה לו שזה רק הטעיה לגרום לפרעה לתבוע בים, אי"כ לא היה על משה להרבות בתפילות ובצעקות, רק לחנכם לאמונת חכמים שיעשו כדבריו ויסעו לתוך הים וכנ"ל.

זה קלי ואנווהו

ואכן כתוב ביציאת מצרים "יצאו כל צבאות ה' מארץ מצרים", **ובמזרחי שמות ו' נו**, כתב, שצבאות הכוונה לשבטיהם יצאו, שהם חיל ה', כי כל שבט יש כוח שונה משבט אחר, ולמרות שרק עכשיו יצאו ממט' שערי טומאה, בכל זאת בשורש נשמתם יש הבדל בעבודת ה'.

ולא רק בזמן משה בתחילת שנות המדבר, אבל יתכן בדרך אפשר וכנראה למי שלומד את כל הפרק בנביא, שהלימוד מהסריסים זה רק כמו אסמכתא, כי שם מדובר על התקווה לסריסים שאין להם דורות המשך, והנביא מבשרם שאם יקיימו מצוות וישמרו שבתות כהלכתן אז הסריסים יזכו ליד ושם הטוב מבנים ובנות, וכן הגרים למרות שאינם חלק משבט ולא ישכנו יחד עם השבטים אבל הנביא מנחםם שיזכו להיות אהובים בבית המקדש.

וא"כ יתכן שעיקר הדרש הוא משבת ראשונה, ובאמת שכר שמירת שבת אחת זה זכיה לביאת המשיח מיד ככתוב "היום אם בקולו תשמעו", **רק בשבת הראשון** גם אם יהיו שומרים בכל זאת המשיח לא היה מגיע מיד, אלא כמו שכתוב במדרש ובגמרא "לא הייתה שלטה עליהם שום אומה ולשון".

ולמה? כי השבת הראשונה לא נחשב למצווה ועושה, שזה שווה יותר ממי שאינו מצווה ועושה, כי משה שכח ולכן המצווה נחשבת כי שאינה מצווה ומקיים, ולכן כוח

דש"י על הפסוק בפרשת כי תצא "ויזנב בך" – כתב: חותך מילות וזורק כלפי מעלה, שאל החברותא הרב אלדר **נתנזון** הרי כל עם ישראל מלו עצמם לפני קרבן פסח שהיה במצרים קצת לפני שבא עמלק?? **ויתכן** לתרץ ע"פ **תוספות יבמות עא'** שיהודים לא עשו פריעה ואת זה חתך עמלק, וזה

כך אמר פרעה לחייליו שרדפו אחרי בני ישראל לים סוף, ובעצם אם פרעה רצה להחזיר את מה שהיהודים שאלו כסף וזהב מהגויים, איך הוא מבטיח את השלל לחייליו, הרי חובתו להחזיר זאת לעם המצרים שהשאלו ליהודים רק ל3 ימים??

אלא מכאן מוכח שפרעה ידע שכל המצרים ידעו שבורא עולם לא עשה 10 נסים ונפלאות רק עבור 3 ימים שלאחר מכן יחזרו לעבדות, אלא בוודאי הם יוצאים בלי כוונה לחזור, ובכל זאת המצרים השאלו, כי זה היה מילה מכובסת לנתינה מכובדת ולא התרמה של מתנות. **ואכן** במכת בכורות פרעה הכריז "אין אתם עבדי", דהיינו נצח!! ולא רק ל3 ימים.

כתב רש"י שה' אמר למשה, זה לא זמן ריבוי תפילה אלא זמן העשייה, ולכאורה למה זה לא זמן ריבוי תפילה, הרי זה עת צרה?

ונראה א. שכאשר עם ישראל מאבדים כיוון וכל אחד מציע הצעות אחרות מרוב לחץ ככתוב ברש"י, זה לא הזמן שהמנהיג יעמוד מולם ויתפלל אלא לתפוס מנהיגות בעשייה.

ב. תפילה בלי אמונת חכמים לא מספיקה, וכאן היה על משה לחנכם לאמונת חכמים, שרק כך תפילה עוזרת. ולכן "דבר אל בני ישראל ויסעו", שיקשיבו למשה בלי

"זה" = 12 שבילים כך כתב רבינו בחיי, ואולי ללמדנו שאכן עם ישראל עם אחד הוא, אבל כמו שנוי סוכה ונוי מצוה כל אחד מיפה בסגנונו, כך 12 שבטים זה נוי עם ישראל כל שבט והיופי המיוחד שלו בעבודת ה', וזה חלק מהיופי של עם ישראל.

וטהר לבנו – בשלח "שירה"

ונחנו מה כי על ה' תלונתכם

הנשים והטף והגרים שיתלוננו, ולכאורה מה מיוחד בזה, ולמה משמע מרשיי שזה מראה על חשיבות משה ואהרן?

ואולי שאם התלונות הם מיידיות אזי אין כאן עניין של חשיבות, כי הם ידעו שמשה ואהרן הם השליחים והכתובת מול ה', רק ברגע שהם השקיעו מחשבה והתאמצו לגרום גם לאחרים ואפילו לגרים להתלונן הרי אם כבר אתם משקיעים הרי עליכם לפנות לכתובת הנכונה ולבקש מעם ה', ועצם זה שהפנו את כולם למשה במקום לפנות אל ה', סימן שהעם החשיבו מאוד את משה ואהרן שאפילו במצב של התעמקות והתבוננות הכתובת היא לא ה' אלא משה ואהרן כי הם חשובים מאוד לפני ה'.

ולכן אז משה ואהרן טענו שהם כלום, והיה עליכם בזמן התעמקות לפנות רק לה', כי בקושי אנחנו שליחים ותנו לא.

מרה – חינוך לדרך ארץ למרות מצב של פיקוח נפש ואכזבה מרה ומחרידה

גם במצבי לחץ, כמו הסיפור של רבי יונתן אייבשיץ עם החתול המאולף שברגע שראה עכבר כל נימוסיו התעופפו עם המגש והכלים שהתנפצו.

ואדרבא אדם ניכר בכוסו – כשהוא שיכור, ובכיסו - כשיש לו בעיה כספית קשה, וכעסו – כשהוא מאבד את שלוותו, אז דווקא ניכר הפנימיות שלו, ולא כפי שיש הטועים ואומרים שברך כלל הוא אדם נחמד חוץ ממתי שמעצבנים אותו אז הוא מאבד את זה, **זה טעות!!** אלא אז הוא מגלה את זה, את עצמו הפנימי, כי אם הוא נהיה מחונך בטבע ששלו בעיקר על ידי כוח התורה, אזי יש קווים אדומים שלעולם לא יעבור בשום מצב מחמת טבעו הטוב והאמיתי.

ואולי בדרך חדשה, על ידי כוח התורה, עם ישראל היו מבינים בשכל הישר שאסור להמתין עד שעת האפס, אלא עוד לפני צמא של פיקוח נפש היה עליהם לבקש יפה ממה רבינו מים לשתות.

הנני ממטיר לכם לחם, ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו למען אנחנו הילך בתורת אלהים לא

מגלה לנו שכולם אוכלים בזכות משה, כמו כל העולם ניזון בשביל חנינא בני, או שנפרש שהיות והמן הוא לחם אבירים לחם גן עדן – לחם רוחני, זה דבר טוב לכן גם משה נכלל במתנת המן בכלל עם ישראל למרות שלא התלונן. ותודה רבה לתלמידי היקר דוד יהודה לייב כהן נ"ו מת"ת תורת אמת בני ברק.

ויבאו אילמה ושם שתיים עשרה עינת מים – ויישר כוח לתלמידי שמואל לוי על כתיבת המאמר בשיעור.

לימוד תורה, לכן מיד בא הקב"ה ושוב חייך אליהם שקבלו אליהם ללמוד תורה והם אהובים לפני הקב"ה, ובפרט שכתוב אוהב את הבריות ומקרבן לתורה,

כי לקרב ללימוד תורה צריך המלמד והמשפיע אהבת הבריות, וממילא הלימוד של הלכות שבת ופרה אדומה ודינים למדו בחשק ובשמחה.

תלונות אשר הם מלינים עלי

ואולי בקשת הלחם כשהם לא רעבים זה חוסר ביטחון בה', **ככתוב בש"ך ע"פ מדרש שמות רבה כ"ה, ד'**, רק במצב התחלה עם ישראל כעם ה' זה לא היווה חטא גדול, אבל היות ועבירה גוררת עבירה, לכן זה גרם שיתלוננו לבשר בחוצפה בלי הצדקה, שהיה להם בהמות בשפע.

מכאן למדו בגמרא חולין פט' על ענוות משה ואהרן עוד יותר מהנכתב על ענוות אברהם אבינו, ולכאורה מה הלימוד, הרי אולי נאמר שמשה ואהרן רצו לנער מעצמם את תלונות ואת האשמות של עם ישראל, ולכן המעיטו בערכם? ואיפה ראייה לענווה שלהם?

ואולי היות ועכשיו שמשה ואהרן כבר ידעו מה הפתרון לתלונה כי ה' אמר להם שיהיה מן ובשר, לכן יכלו להמשיך ולטעון שהם הכתובת ומעכשיו הכל יהיה בסדר ותקבל הכל, **אלא** דווקא בזמן גדלותם שיש פתרון בכל זאת הם נערו עצמם שהם לא הכתובת והם לא שווים.

ולכאורה לשון רש"י שהתלונות על ה', כתב שזה לשון הפעילו שגרמו לאחרים להתלונן, ופירש שהביאו את

עם ישראל הגיעו למרה אחרי 3 ימים של צמא בלי מים, וסוף סוף הם הגיעו למרה ושם התאכזבו מרה, כי המים היו מרים, והם היו במצב של פיקוח נפש ממש, ובכל זאת כתוב שיש טענה על מה שהתלוננו כי היה להם לבקש בדרך ארץ כך כתב רש"י.

ולכאורה כאשר אדם נמצא במצב של פיקוח נפש מדוע יש עליו תביעה לנהוג בדרך ארץ? הרי הם כאנוסים?? ואדרבא צדיקים הם ויש לשבחם שצמאו 3 ימים במדבר בלי לציץ מילה, שקט מוחלט משך 3 ימים, איזה צדיקים, איזה כוח איפוק והתבטלות לה' שלא לפתוח פה להתלונן, ולהבדיל אם תראה אחד שמכה את אמך האם תהיה נימוסי עם דרך ארץ או שתנהג כאריה או כטיגריס??

אומנם אם אכן יש תביעה סימן שאפשר להתגבר ולהיות עם דרך ארץ גם במצבי לחץ איומים, ואיך?? זה בא על ידי לימוד התורה, כי אז הבן אדם לא נהיה נימוסי אלא הטבע שלו משתנה לאדם עם מידות טובות ונאצלות, וזה נמדד

יש לשאול מדוע בהתחלה כתוב "לכם", משמע שגם כולל גם את משה ואהרן, ואחר כך כתוב "העם" וזה לכאורה לא כולל את משה ואהרן כי אם כן, שהיה צריך להיות כתוב "ותצאו וילקטו", ואולי הניסיון שכתוב בפסוק "הילך בתורת אלהים לא", אכן לא מדובר על משה ואהרן, כי הם לא ניסו את ה' כפי שהעם ניסו, אבל תחילת הפסוק

מפרש רש"י 12 מעיינות מים כנגד 12 שבטים בכדי לכבדם, ונשאלת השאלה וכי לשם מה היה צריך את הכבוד הזה כאן, הרי קיבלו כבוד הרבה יותר עוצמתי כאשר הם נבקעו 12 שביל מיוחד עבור כל שבט ושבת בנפרד, ולכאורה זה כאין וכאפס מול קריעת ים סוף?

ונראה לתרץ שהיות וקבלו נזיפה על חוסר דרך ארץ כשדרשו מים במרה, והבעיה העיקרית הייתה שחסר להם

כתב רש"י שהתלונות על הלחם בזה צדקו ולכן קיבלו בסבר פנים יפות, אבל התלונה לבשר זה חוצפה ולכן קיבלו בשר בסבר פנים רעות, אז אם כן שרק תלונה אחת אינה טובה, למה כתוב תלונות שזה לשון של רבים, דהיינו ש2 התלונות אינם כראוי ובסדר??

וטהר לבנו – בשלח "שירה"

בארץ מצרים בשבתנו על סיר הבשר באכלנו לחם לשבע

אבל בפרשתנו לא העזו להשתמש בנס הדגים במפורש לתביעותיהם, ולכן כאן לא נוצר מצב ש"עוד הבשר בין שניהם" וחמת ה' הרגה בהם, משא"כ בפרשת בהעלותך שם בחוצפה דרשו בשר במפורש והשתמשו בנס שהיה להם לנגח ולהתלונן לה' שלא סיפק להם זאת במדבר. ונלמד מזה, שחוצפה בעדינות פחות חמורה למרות שהכוונה אותה כוונה.

יש לתמוה, א, הרי עם ישראל דברו על בשר מדוע קבלו עוף ולא בקר, ע"י חולין קד' ונדדים נד' האם עוף ודג בכלל בשר, ב. הם רק אמרו שישבו על סיר הבשר ואכלו לחם, ולא אמרו בחדות שאכלו בשר, ולמה כתוב שה' כעס שביקשו בשר? **ואומנם** ע"פ בעל הטורים ע"פ הספרי סיר הבשר הכוונה לסיר דגים שהקב"ה זימן לנשות ישראל בכדיהם כשדאגו לבעליהם – סוטה יא, אז אם החשיבו דגים לבשר כ"ש שעופות יחשבו להם כבשר.

מלחמת עמלק קח לך אנשים – מקור למושג "יום הולדת" אצל יהודים

עיבור שנה שבדרך כלל אחרי 3 שנים מגיע, ואולי יהושע היה צריך לחשב ע"פ לוח השנה הקבוע שקבע רבי יהודה נשיאה ע"פ חשבון קבוע, והשתמש בחשבון קבוע זה מאז בריאת העולם או מאז יצירת עם ישראל.

מובא בירושלמי ר"ה יז' שעמלק לקח אנשים ביום הולדת שלהם שכוח מזלם חזק בכדי לנצח את ישראל, וכתב בחזקוני שכנגד זה לקח יהושע יהודים שנולדו באדר ב' שהוא חודש 13 שהוא מעל המזל, ופלא שכבר היה אדר ב' וכי כבר היה

"שירת הים" רובו ככולו דקדוק ברש"י, ולמה?

במסירתה לתלמידים, אם כבר יש כיתה שכן מתאמצת ללמוד רש"י בדקדוק בפרט על השירה שיש בה סגולות נפלאות ביותר לאומרה כראוי בכוונה ואולי גם בדקדוקה, אם כן יתכן שאם נבקש מרש"י הקדוש שיהיה עמנו אולי אכן רש"י הקדוש יהיה עמנו בשיעור.

ייתכן שהיות ועם ישראל הבין וידע פירוש המילים ודקדוקם המורכב, זה מוכיח שלא שינו לשונם ובזכות זה זכו ליציאת מצרים ששיאו היה קריעת ים סוף, ולמרות שרש"י כותב שאמרו ברוח הקודש בכל זאת לא הגיוני שברוח הקודש אמרו שירה שאמורה להיות בשמחה עצומה בלי שיבינו מה שהם אומרים.

מה פשר הדבר שרוב דברי רש"י בשירת הים הם דקדוק המילים ושורשם ובניינו ופעלם? כאשר הייתה ציפיה למדרשים המתארים את ניסי הים שהיו פי 5 מניסים מצרים.

והאמת ניתנה להאמר שאני מלמד תלמידים מצויינים בכיתה ז' בת"ת תורת אמת ב"ב ולימוד דקדוק בלשון הקודש בשעה האחרונה ללימודים לא קל הוא לתלמידים, ויאמר לשבחם שלמרות הקושי הם הקשיבו והוסיפו הארות נפלאות וחיידושים מיוחדים, וליתר חיזוק אמרתי להם שכידוע האומר דבר תורה בשם נפטר שפתותיו של הנפטר דובבות בקבר, והיות הלימוד התורה החביב ביותר הוא לימוד תורה של תינוקות של בית רבן שלא חטאו, וידועים דברי רשב"י ששכינה נמצאת ביותר בלימוד עם תשב"ר, והיות והרבה מלמדים מדלגים על דברי רש"י הקשורים לדקדוק או מקצרים בהבנתה או

ב. **בלקיסת המן** שנשאר גרגירים ולא לקחו הכל כי היו צריכים לשער כמה עומר, שהרי מדדו מדויק רק בבית כדברי רש"י, כי כתוב "איש לפי אוכלו" מזה הבינו שישערו בלקיסה, והמדידה תהיה בבית, והמטרה להראות שא' המרבה וא' הממעט כולם מתפרנסים בשווה כי פרנסה מאת ה', וממילא כל גרגירי המן שנשארו התקיים בהם "אכלנו והותרנו כדבר ה'", כי "צור משלו אכלנו".

מרים הנביאה אחות אהרן

ויאכל חצי בשרו, שחצי גוף לא יכול להתעלם מצרת חצי גופו השני.

אבל התשובה היא בפסוק הראשון עצמו, שכידוע אין קטיגור נעשה סניגור, וכשבא אהרן ללמד זכות על מרים בעצם סיכן עצמו ללקות בצעת כמרים כי גם הוא היה שותף בשמיעת הלשון הרע, וכפי שהוא עצמו אמר "אשר נואלנו ואשר חטאנו", ואם הוא כהן יחידי שהיה יכול להתיר צרעת גם הוא היה מצטרע לא היה מי שיתירו מצרעתו כדברי רש"י במדבר יב'.

כתב רש"י בהסבר שני מדוע נכתב כאן אחות אהרן ולא אחות משה, כי אהרן מסר נפשו עליה בעת שמרים לקתה בצרעת כי דברה לשון הרע על משה.

ונשאלת השאלה וכי אח שמבקש רחמים על אחותו נחשב למסירות נפש? הרי להגן על משפחה אצל בן משפחה זה הכי טבעי בעולם, וכפי שטען אהרן למשה "ויאמר אהרן אל משה בי אדני אל נא תשת עלינו חטאת אשר נואלנו ואשר חטאנו: אל נא תהי כמת אשר בצאתו מרחם אמו

ותקח מרים הנביאה התוף בידה

מצרים, זה הוכיח באופן חד וברור לעם ישראל שהחיבור שלהם עם מצרים תם ונשלם באופן סופי, וכפי שכתבתי בפרשת חוקת ששירה היא על דבר מושלם בכליל השלימות בלי חיסרון כלל.

ולכן עיקר שירתה היה לא על ההתפעלות על הצלת עם ישראל שעברו ביבשה בתוך הים, שזה לכאורה דרך הנשים להתפעל מהחיובי, אלא היא הדגישה אך ורק את טביעת המצרים כביכול הצד השלילי, כי זה מבטא את הסיום הסופי עם מצרים, מלבד הסיבה שכתבנו קודם שעיקר נס קריעת ים סוף היה בטביעת המצרים, כדברי הרמב"ן שה' עשה אותם כמשוגעים שהשתלט על שכלם שיכנסו למים נגד ההיגיון.

אצל מרים לא כתוב "אז תקח מרים", כי אצל משה שנכתב "אז" פירש רש"י שכשראה את הניסים עלה בליבו לשיר ולשבח, אבל אצל מרים היות והייתה נביאה וידעה שמשה יוציא את עם ישראל ממצרים, כפי שהתנבאה בילדותה כשהייתה אחות אהרן קודם שנולד משה כדברי רש"י בתחילת דבריו כאן, אם כן מילדותה כבר תכננה איך לשיר ולהודות לה' בכלי זמר על הניסים, ולכן קודם יציאת מצרים אמרה לנשים לקחת כלי זמר.

ואומנם טמון כאן עוד עומק, שדווקא היות ושירתה הייתה מתוכננת שנים רבות קודם א"כ היא הייתה אמורה לשיר אך ורק בסיום המושלם והסופי של הנס, ולכן כאשר מרים הנביאה שרה רק לאחר קריעת ים סוף ולא ביציאת

וטהר לבנו – בשלח "שירה"

מדוע פרעה רודף אחרי בני ישראל לים סוף?

להסכים על השחרור, והיות והוא עצמו בכור אם הגזירה לא תתקיים בו ממילא כל הגזירה תתבטל.

אבל בקריעת ים סוף התברר לפרעה שטעה, שה' נלחם ונקם והתעלל במצרים ולכן ה' לא הוציאם במכה הראשונה אלא רק לאחר 10 מכות.

שהרי פרעה כבר שחרר את עם ישראל ממצרים בהסכמתו שאמר אין אתם עבדי, ולפי טעותו שבו ובהסכמתו תלוי הדבר ולכן ה' לא הוציאם במכה ראשונה ולא באחרות כי עדיין פרעה לא הסכים, אם כן מדוע גם לאחר הסכמתו של פרעה הקב"ה גורר אותו במלכות לרדוף אחר עם ישראל בכדי להטביעם בים סוף?

ולכן בים צעקו פרעה וחילו "ה' נלחם במצרים", שאכן כל המכות לא היו מחולשת ה' שחייב את הסכמת פרעה, אלא כי ה' נלחם במצרים, ורצונו להתעלל בהם ב10 מכות מגוונות ושונות שבכך גם התעלל בהם וגם הראה את כוחו העצום על כל חלקי הטבע.

ועל מהלך זה הקשה תלמידי היקר **מאיר בולג ני"ו** מה פשר הסכמת פרעה לוותר בכל מכה במכות האחרונות עוד קצת ועוד קצת, הרי אם בו תלוי הדבר שיסרב לגמרי או שיוותר ויסכים לגמרי לשחרר הכל?

ונראה לתרץ, שהיות ופרעה פחד מהמכות וראה את הנזקים למצרים כדברי עבדיו "הטרם תדע כי אבדה מצרים", לכן מצד אחד רצה לוותר שלא יהיו יותר נזקים מצד שני רצה עדיין קצת קצה חוט ואחיזה להצלת כבודו ולטעון שעדיין הדבר תלוי רק בו, והראה שנשאר חלק שלא יצאו כדרישתו וכפי אי הסכמתו.

ותלמידי היקר ציון בירמן ני"ו הפתיעני בקושיה עצומה על המהלך כולו, שהרי בסיום מכת ברד פרעה שחרר את עם ישראל בהסכמתו, שאמר "ה' הצדיק ואני ואמי הרשעים - העתירו אל ה' ורב מהיות קולות אלוקים וברד ואשלה אתכם ולא תוסיפון לעמוד", ואם כן כבר ממכה זו היה על פרעה לדעת שטעה שבאמת הקב"ה לא זקוק להסכמתו, כי הנה הוא הסכים ובכל זאת לקה במכת חושך ובמכת בכורות, ואם כן מדוע עדיין התעקש פרעה לא לשחרר את העם כולו לגמרי?

והתשובה לשאלתו הנפלאה טמונה בדברי משה שענה לפרעה בסיום מכת ברד, "ואתה ועבדיך ידעתי כי טרם תיראו מפני ה' אלוקים", דהיינו שטען משה הודעת השחרור שלך כרגע מתוך פחד הקולות לא תחשיב אותה להסכמה אמיתית, כי ברגע שתרגע מהפחד תטען שהסכמתך הייתה מתוך פחד ואונס גמור, ואינה נחשבת להסכמה ולכן לא תשחרר את העם, או שנפרש שפרעה לא שחרר במכת ברד רק הבטיח שאחרי המכה הוא ישחרר.

אומנם לאחר מכת בכורות שהיה ברגע אחד בחצות הלילה, רק שעות לאחר מכן כאשר נרגעו מהפחד כי כבר היה ברור שמי שלא מת או התחיל בתהליך מוות ישאר לחיות, וככתוב בפרשת מסעי שעם ישראל יצאו ממצרים "כשמצרים מקברים את מתיהם", ולא בזמן שהבכורים מתים, ואז אכן המצרים היו כבר בלי פחד מהמכה שהייתה כבר, ולכן כבר היה להם אפשרות וזמן לבוא לבתי ישראל בעת עשיית העיסה (או ביציאתם כשנגלה עליהם ה', זרזום המצרים ללכת מהר, אבל עניין הבצק שלא נתנו להם לאפות משמע שזה היה בבית) ולזרזם לצאת ממצרים וגם לתת להם דברים בהשאלה כפול ממה שהיהודים בקשו כדברי רש"י, העיקר שכבר יצאו תכף ומיד ממצרים בכדי שלא יקבלו מכה חדשה נוספת וכואבת.

למרות כל ההסברים על סיבת רדיפת פרעה אחרי עם ישראל לים סוף עדיין הסברו של **ידידי המחנך הרה"ג ר' יהודה צבי ורטהיימר בשם אביו הגאון הרב יצחק ישעיה ורטהיימר שליט"א** שנותן טעם נפלא בעניין.

והידושו הנפלא הוא, שמדוע פרעה התעקש למרות כל המכות המדהימות לא הוציא את עם ישראל ממצרים, הרי אדם חכם היה וראה והבין שה' מנהיג את העולם, כפי שהוכיח לו משה וכפי שפרעה בדה והודו בכך החרטומים?

אלא שפרעה חשב שאם ה' כל יכול מדוע נזקק ל10 מכות ולא הוציאם מיד? וגם מדוע משה צריך בשליחות ה' לבקש ממני בשר ודם רשות והסכמה להוציא את עם ישראל, אלא כי הדבר תלוי בי ויש בכוחי להתנגד לה', וא"כ ה' כביכול מוגבל, ואולי אפשר להוסיף על דבריו שלכן טען פרעה "מי ה' אשר אשמע בקולו", שאם ה' כל יכול אינו צריך רשותי שאשמע בקולו, ואם הוא זקוק לרשותי כי הוא מוגבל ואינו כל יכול א"כ מדוע שאקשיב לו.

ולכן בכל מכה ומכה שנוספה למצרים, התחזק בפרעה הגאוה שבו תלוי הדבר ושהקב"ה מוגבל ח"ו, ולכן בגאוותו התנגד להראות כוחו מול הקב"ה, ולכן בתאוות כבוד זה שהתחדדה כשראה שעם ישראל חוזרים לכיוון מצרים אל מול בעל צפון, ראה בזה הוכחה שעדיין כוחו גדול מכוח ה', שבידו למנוע מה' בריחת עם ישראל מעל 3 ימים שהסכים להם.

והקשתי לו שהרי באמצע המכות לאחר מכת דבר שמתו מקנה מצרים בלבד במגפה לעומת מקנה ישראל שנשארו לחיות, הקב"ה אומר למשה שיסביר לפרעה שהעיקוב שעם ישראל מתעכבים במצרים ולא יוצאים כבר במכה הראשונה, זה לא בגלל שהדבר תלוי בך פרעה, כי הקב"ה הוא כל יכול ואינו מוגבל בכוחו, וברצונו היה הורג מיד את כל המצרים במגיפת הדבר ולא רק את הבהמות?

והתשובה לכך הוא שפרעה לא האמין כרוב עם ישראל לא האמינו כי התייאשו שלא יצאו מיד במכה הראשונה כדברי המדרש רבה דברים א' כג' על הפסוק **במשלי יג' "תוחלת ממושכה מחלה לב"**, תוחלת ממושכה זה שעם ישראל ציפו והתאכזבו, שמשה הביא לפרעה 10 מכות, ובכל מכה ומכה היו היהודים בטוחים שפרעה ישלחם ממצרים, וזה לא קרה, וכגודל הציפיה כך גודל האכזבה.

ואם רוב עם ישראל התייאש ולא האמין, מדוע שפרעה הרשע כן יאמין לדברי ה' שאינו מוגבל ואינו צריך את רשותו ורק מטרת המכות להראות כוח ה' שכוחו על כל כוחות הטבע?

ובפרט שיתכן שפרעה חשב, שהיות ונגזר שעם ישראל יהיו בשעבוד 400 שנה, ועם ישראל שהו במצרים רק 210 שנים, א"כ הקב"ה צריך את הסכמתו של פרעה לשחרר את עם ישראל מהשעבוד גם לפני הזמן, ובלו הסכמתו של פרעה יהיה על היהודים לשהות במצרים עוד 190 שנה.

ובפרט שפרעה ראה שבמכת חושך שהמצרים לא יכלו לראות ולזוז ממקומם, בכל זאת עם ישראל לא יצאו ממצרים באין מפרע, זה חידד לו שאולי אכן ה' לא יכול להוציאם קודם הזמן בלי רשות פרעה, ובכוח טענה זו הרגיע פרעה את העם המצרי שיחזיקו מעמד מול ה'.

ולכן פרעה ישן עם פיזומה בליל מכת בכורות כדברי רש"י "ויקם פרעה לילה" – ממיטתו, כי פרעה טעה שהוא חייב לחיות ואין מצב שהוא ימות כי הוא בכור, שהרי הוא חייב

ותודה לתלמידי המצוינים כיתה ז' תשפ"ב מת"ת תורת אמת בני ברק: אברהם ישעיהו גרינהויז – שמואל לוי – יעקב אייגר – אליהו הרשטיין – שלמה שברון – ישראל מאיר בן פורת – ראובן גולדנר ני"ו, ותלמידי כיתה ז' תשפ"ג: מאיר בולג, אשר קוק, אפרים רוזנטל, ציון בירמן, חיים קראוס, יוסף מאיר, משה שטול, ועוד, ששותפים הם 62 עמודי החידושים האחרונים, ועוד חידושים נוספים שמחמת חסרון המקום השארתיים לשנה הבאה, ובס"ד למהדורה החדשה של ספרי וטהר לבנו בקרוב בעזרתו יתברך אמן.

2 כרכים מתוך 6 כרכים נתרמו בס"ד

כרך בראשית – נתפס 2008

כרך מועדים – נתפס 2008

ע"י הרב מיכאל נודל שליט"א משיקגו ארה"ב
לע"נ זקנינו הצדיק משרידי נאורדוק רב אהרן צבי נודעל זצ"ל

כרך שמות - ??

כרך ויקרא - ???

כרך במדבר - ??

כרך דברים - ??? יתכן ויש תופס 2008

אנא זכה בחלק נצחי, בחיזוק האמונה והקדושה והתורה ומידות טובות, שיהודים רבים יזכו להתעלות ולטהר לבם בזכותך.

ע"י תרומתך לספרי "וטהר לבנו" מהדורה חדשה 6 כרכים !!!

דמי קדימה במחיר עלות – כ 150 ש"ח.

הנצחה = עמוד 100 דף 200 פרשה 2850 כרך 27000

נותרו 4 כרכים מתוך 6

מרון שר התורה רבי חיים קנייבסקי זצ"ל !!!

כתב הסכמה נדירה ביותר לספר,

שגם אני מצטרף לברכה כי הספר "מעורר מאוד"

ליראת שמים, למידות טובות, וללימוד תורה.

ומרון זצ"ל בקבלתו הספרים שר כמה פעמים בהתלהבות :

וטהר לבנו בתורתך ודבק לבנו במצוותיך ויחד לבבנו לאהבה וליראה את שמך.

כי הוא חידוש עצום וחיזוק אדיר לשבת ולנשמה, ורבים הציל מעוון

יוחנן ריינר 106855@gmail.com 0527120333

ר' חיים זיגלבוים שליט"א בן הרב שמואל זצ"ל מארה"ב תרם פרשת "פנחס".
ידידי הראל דנינו מנדב פרשת "בראשית".

התשלום לא עכשיו – רק כאשר אראה שיש תרומות לרוב הוצאת המהדורה בס"ד

יהודי יקר – את האמת אתה יודע!!!

עולוי נשמת יקירך בעולם האמת, יהיה בספר שמחזק רבים וחשיב רבים טובים מעון!!

תרמת – באפשרותך לחלק את הספרים חינם כרצונך הטהור – לישיבות וכוללים

כי מטרתי לזיכוי הרבים אמיתי, ולא למטרת רווח!!

ובורא עולם בקנין השלם זה הדין, כי עזרי משם ח' עושה שמים וארץ ולא ימלא מה' דבר